

Petak, 23. juni 2006.
Svedok Andrew Pringle
Otvorena sednica
Optuženi su pristupili Sudu
Početak u 9.00 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA PARKER: Dobro jutro. Kao što vidite, sudija Thelin nije danas sa nama, sprečen je. Sutkinja Van Den Wyngaert i ja ćemo zasedati u skladu sa Pravilnikom (Rules of Procedure and Evidence). Gospođo Regue?

TUŽITELJKA REGUE: Dobro jutro, časni Sude. Samo jedno kratko proceduralno pitanje. Mi bismo hteli da zamolimo Pretresno veće da se sledeće nedelje uvrste određeni dokumenti u spis. Za neke dokumente smo već tražili dozvolu od Pretresnog veća. To je bilo početkom ove nedelje. To su presuda i optužnica sa suđenja u *Predmetu Ovčara* u Beogradu, a takođe postoje dokumenti koje smo već obelodanili, kao i neki dokumenti u skladu sa Pravilom 65ter. I hteli smo to u stvari da ubrzamo danas, kako bismo to razjasnili sledeće nedelje, ako je moguće?

SUDIJA PARKER: Pretpostavljam da Odbrana nije imala dovoljno vremena da se upozna sa svim tim ovog jutra?

TUŽITELJKA REGUE: Mi smo već te dokumente uvrstili u elektronsku sudnicu (E-Court practice direction).

SUDIJA PARKER: Onda predlažem da se time pozabavimo u ponedeljak popodne.

TUŽITELJKA REGUE: Nama odgovara, časni Sude.

SUDIJA PARKER: Da li to predstavlja praktičan problem bilo kome od učesnika? Ne. U redu. Dakle, u ponedeljak popodne. Počecemo sa radom u 14.15 časova. Ja pretpostavljam... da, imamo sudnicu na raspolaganju.

TUŽITELJKA REGUE: Hvala vam puno, časni Sude.

SUDIJA PARKER: Hvala vama. Ako nema drugih pitanja, molim da se uvede svedok.

(svedok je pristupio Sudu)

SUDIJA PARKER: Dobro jutro, generale. Podsećam vas na svečanu izjavu koju ste dali na početku vašeg svedočenja. Ona i dalje važi.

SVEDOK PRINGLE: Da, časni Sude. Hvala.

SUDIJA PARKER: Gospodine Boroviću, mislim da vam je ostalo sat i 20 minuta.

ADVOKAT BOROVIĆ: Hvala, časni Sude.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: ADVOKAT BOROVIĆ – NASTAVAK

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Dobro jutro svedoku.

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Dobro jutro.

ADVOKAT BOROVIĆ: Časni Sude, pre nego što počnem, pošto sam čitao transkript nakon suđenja, video sam da nije ušla jedna reč. Dobili smo odgovor od svedoka na moje pitanje oko beretki. Pitao sam ako bi bila plava, zelena ili bordo. Svedok je odgovorio da ne zna da u to vreme su bile beretke kao deo uniforme. Ali samo u mom pitanju nije ušlo "bordo" beretka. A to je meni bilo tada, zna Sud zbog čega važno. To... da sad ne biste se mučili pa da tražite snimke...

SUDIJA PARKER: ...

Prevodioci: Sudija Parker nije uključio mikrofon

ADVOKAT BOROVIĆ: Mislim da je dovoljna ova moja konstatacija, pa... pošto je svedok već odgovorio. Hvala.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Gospodine generale, juče ste na samom kraju, kada sam već bio prestao da pričam, izjavili da je očigledno Radić bio prisutan kada su zarobljenike tukli ispred bolnice. Moje pitanje glasi: Da li biste bili ljubazni da nam pružite dokaz na tu okolnost?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Hvala gospodine Boroviću. Vi ste me, u stvari, pogrešno citirali, jer ja nisam rekao da postoje dokazi da je on bio prisutan tamo kada su tukli zatvorenike. Ja sam rekao da postoje dokazi da je on bio prisutan u bolnici. Ako želite jedan primer, skrenuću vam pažnju na svedoka P-030, to je moja fus nota 126, red 973215. Svedok je rekao: "Oficir se povremeno obraćao osobi pored njega i rekao mu: "Kapetane Radiću, izvršite pretres" - govoreći o aktivnostima majora Šljivančanina, i završava u redu 9734:2: "Vi ste nam rekli da je on izdavao naređenja i pomenuli ste ime kapetana Radića. Da li ste vi lično čuli njega kako mu se obraća sa "kapetane Radiću" ili vam je to neko drugi rekao?" Svedok je odgovorio: "On nije izdavao naređenja vojnicima, već muškarcima koji su stajali pored njega. On mu se obraćao sa "kapetane Radiću" i to je nekoliko puta ponovio, četiri ili pet puta a, možda i nekoliko puta više. Ja sam to mogao jasno da čujem". Evo, to je jedan primer. Ako želite da čujete još jedan primer...

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Znamo šta je izjavio na... taj svedok šta je izjavio na Tužilaštvu. Moje pitanje glasi: Kada ste radili taj nalaz, pored izjave tog jednog jedinog svedoka, da li ste pokušali da proverite od drugih svedoka koji su bili zajedno sa

svedokom... koji broj?... P-030 informaciju o prisustvu kapetana Radića, od svedoka koji su bili zarobljeni, koji su bili ispred bolnice i koji su pretresani? Da li ste našli i jedan jedini trag da biste van razumne sumnje, jer i taj princip važi specijalno za veštake, mogli na osnovu nalaza doneti zaključak koji glasi u tački 84 i 85 - onako kako ste napisali?
SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Časni Sude, skrećem vam pažnju na 84. paragraf mog izveštaja. Tu piše: "Izgleda da je kapetan Radić bio..."

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Oprostite, molim vas. U transkriptu piše 75 paragraf, a ovo je paragraf koji sam ja pomenuo, paragraf broj 84.... 84. Moje je dakle, pitanje bilo vrlo konkretno: da li ste i da li nam možete navesti bilo kog svedoka, posebno svedoka koji pripada grupi zarobljenih ljudi, koji je na ovaj način opisao ili identifikovao kapetana Radića ili ne?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Oprostite, ali ne dobijam prevod.

prevodioci: Molimo zastupnika da ponovi pitanje.

SUDIJA PARKER: Gospodine Boroviću, molim vas da ponovite pitanje. Izgleda da je došlo do prekida u prevodu.

ADVOKAT BOROVIĆ: Sve je u redu.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Dakle, gospodine generale, da li ste, radeći ovaj nalaz, imali dodira sa dokazima vezano za ovu okolnost o prisustvu kapetana Radića na način kako je opisao svedok P-030, u tom smislu da li je ijedan svedok koji je bio zajedno sa svedokom P-030, radi se o zarobljenim ljudima, i bili su neposredno pored tog svedoka, na ovakav način opisuje osobu za koju on tvrdi da je kapetan Radić? Da li imate dokaz ili potvrdu u bilo kom svedoku, u spisima koje ste vi pročitali? Ili je to jedini... jedina izjava koju vi imate... kao dokaz?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Da kažem na početku da sam pogledao mnoge dokumente koji su u aneksu moga izveštaja. Ja se nisam pozivao na svaku izjavu u kojoj je stajalo da je kapetan Radić bio u bolnici. Ja sam jednostavno uzeo nekoliko primera. U mom izveštaju onaj primer koji citiram, na primer je fus nota 126, izjava svedoka broj 61, Borivoja Tešića. Kako sam juče objasnio Sudu...

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Gospodine generale, pošto je to podvučeno crvenim, ja sam juče iz korektnosti, ne želeći da vas prekidam, dopustio da se vi time bavite. A vi opet ponavljate: svedok 61 Tešić. Taj svedok trenutno, ako imate informaciju, nije svedočio pred ovim Sudom, tako da Pretresno veće uopšte ne zna o čemu vi govorite, iako bi meni jako odgovaralo da citirate celu izjavu Borivoja Tešića koju je dao Tužilaštvu, jer bih onda mogao da vam dokažem, ako ste već čitali, i neke druge okolnosti. Ali neću da zloupotrebljavam sada ovo kako sam krenuo. Jako bi mi odgovaralo. Dakle, imate li još jednog svedoka, sem P-030 ili je to jedino svedočenje, da završim?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Ja sam jednostavno odgovarao na vaše pitanje. Siguran sam da postoje, međutim ja nisam naveo reference. Ja sam izneo samo nekoliko primera, kako bih izneo osnovnu ideju.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala. Pošto ste naveli samo jedan primerak a ne nekoliko, znači, ipak će to biti vaš stav da je to jedini dokaz. Sledeće pitanje. Da li ste gospodine generale pripremajući se za...

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Ne, to nije moj stav. Ja to nisam rekao.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: U redu. Proceniće Sud. Dakle, da li ste pročitali šta su na ovom Sudu pred ovim Pretresnim većem izjavili svedoci: Berhofer, Čakalić, (...) (*Izbrisano po nalogu Pretresnog veća*) (...) Karlović (...) (*Izbrisano po nalogu Pretresnog veća*) (...)? Da li ste pročitali? Ako nemate, da idemo dalje, da ne gubimo vreme, pošto biste sigurno naveli u fus noti?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Berhofer se pojavljuje u mom aneksu, Čakalić se pojavljuje u mom aneksu, (...) (*Izbrisano po nalogu Pretresnog veća*) (...) se ne pojavljuje, Karlović se pojavljuje, (...) (*Izbrisano po nalogu Pretresnog veća*) (...) se ne pojavljuje. Dakle, neke od njih sam pročitao, a neke nisam.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala. A da li su oni u ovoj grupi od 16 svedoka... čije vi izjave analizirate ili nisu?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Odgovorio sam da se ta imena nalaze u mom aneksu, i da su prema tome to izjave svedoka koje su mi date i koje sam ja pročitao, one koje sam pomenuo.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: U redu.

(...) (*Izbrisano po nalogu Pretresnog veća*) (...)

SUDIJA PARKER: Biće izbrisano, gospodine Boroviću.

ADVOKAT BOROVIĆ: Hvala.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Gospodine generale, molim vas da mi navedete citat bilo kog svedoka koji je svedočio o činjenici da su oni bili 20. novembra u bolnici ispred ulaza za hitnu pomoć, i da su pretresali i ukrcavali autobuse. Molim vas da mi navedete bilo koji iskaz bilo kog od ovih svedoka koji potvrđuje ono što je (...) (*Izbrisano po nalogu Pretresnog veća*) (...) rekao. U stvari, izvinjavam se, to je rekao svedok P-030?

SUDIJA PARKER: I ovo će takođe da bude izbrisano.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Ako nemate, u redu je. Možemo da nastavimo da ne bismo više gubili vreme. Ja ne znam da li ste to naveli u vašim fus notama?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Reference u mojim fus notama su veoma jasne. Ja tu nisam navodio druge izjave, i mislim da je nerazumno da tražite od mene da citiram iz neke izjave svedoka, ukoliko ta izjava nije na ekranu, kako bih mogao da dam komentar.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Gospodine generale, vi branite svoje nalaze eksperta i vi trebate da budete pripremljeni, a sve ono što stavljate na teret okrivljenima, na pitanje Odbrane treba da...

SUDIJA PARKER: Gospodine Boroviću, sugerišem vam da nastavite sa vašim unakrsnim ispitivanjem. Svedok je jasno rekao da ne može da se seti detalja svake izjave koju je pogledao. Ukoliko želite od njega da komentariše neki određeni deo, morate da mu predočite izjavu. U suprotnom, on je rekao uopšteno na šta se oslanjao, ali da ne može da se seti svih detalja ako ne osveži pamćenje.

ADVOKAT BOROVIĆ: Onda uz dozvolu Suda to činim. A mislio sam da možda neće to moći svedoku ovako da se predochi. Referenca, strana 5.279, red 21 transkripta od 1. marta 2006. godine.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Jedan od svedoka izjavio je sledeće: "Kada su nas pretresli, čuo sam majora Šljivančanina kako govori da treba da se ukrcamo u autobuse". Pitanje: "A kome je to naredio?" Odgovor: "Jednom koji je izgledao kao da nema čin i imao je oko 40 godina". Sledeće pitanje - za situaciju u kasarni. Svedok na strani 5.459, red 6, na pitanje: "Da li se sećate da je neko ušao u autobus i prozvao njihova imena?" kaže: "Koliko se sećam, ne. Niko nije pročitao nikakvo ime, nikakvi spiskovi, ništa". Da li ste čitali ovu izjavu svedoka Berhofera... ili niste?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Njegova izjava se nalazi u mom aneksu. I ako to stoji u njegovoj izjavi, onda sam ja to sigurno pročitao. Međutim, to je u suprotnosti sa onim što je rekao svedok P-030 koji je jasno opisao kapetana Radića kako proziva imena ljudi koji su bili kod autobusa u kasarni JNA. To je red 9739:20 izjave svedoka P-030: "Nisam video nikave oficire sve dok se onaj isti kapetan Radić iz bolnice nije ukrcao u autobus sa nekim spiskom. Onda je on prozivao određena imena sa tog spiska i onda su se ti ljudi ukrcavali u autobus. To je onaj isti kapetan Radić koji je bio u bolnici."

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala. Pošto ste to već više puta ponovili da postoji ta okolnost i mi to znamo, da bih vam osvežio pamćenje, svedok P-031 na strani transkripta 3240, red 4. od 25. januara 2006. godine kaže na ova ista pitanja: "U to vreme, major JNA je bio zadužen za tu celu operaciju. Sve se dešavalo pod njegovom kontrolom i njegovim naređenjima". Na stranici 3240, red 20. pitanje: "Da li ste videli nekog drugog oficira u JNA uniformi u to vreme, 20. jedanaestog?" odgovor: "U to vreme nisam video nijednog drugog oficira JNA. Međutim, kasnije sam od zatvorenika koji su bili sa mnom u kampu, saznao da je tamo bio još jedan oficir u krugu bolnice. On je bio poručnik i bio je uključen u pretresanje koje su sprovodili vojnici i u pratnji ljudi do autobusa". Na stranama 3248, red 4. do 20 izjavljuje na pitanje uvaženog kolege tužioca: "Kada ste spomenuli gospodina, to jest oficir koji je ušao u autobus, mislim da ste upotrebili reč "poručnik". Ko je bio taj poručnik i da li ste ga videli ranije?" Odgovor: "Ne znam ko je bio taj čovek i nisam mogao da ga vidim. Stajao je na prednjim vratima autobusa, ali to je bio oficir koji bio zadužen za postrojavanje, pretresanje i za fizički proces odvođenja pritvorenika u autobuse". Pita tužilac: "Mogu li da pokušam da razjasnim situaciju, kako nikako ne bi došlo do nesporazuma? Rekli ste nam da ste zatekli majora. Da li ste saznali da je taj major i poručnik ranije u bolnici, a ovde spominjete poručnika u autobusu. Ono

što bi svi voleli da znaju, da li je poručnik... poručnik koga ste videli u autobusu, isti onaj poručnik koga ste videli u bolnici?" Odgovara: "Da" i tako dalje, i tako dalje. Ovo je druga izjava na tu okolnost koja nije u skladu sa izjavom P-030. Da li ste vršili analizu ove izjave? I da li ste kao veštak koji mora da da nalaz eksperta, proverili različite izjave na istu okolnost da biste napravili ovaj zaključak, ili ste smatrali, pošto oni ne podvr... potvrđuju tu izjavu da ih ne treba stavljati niti u fus note, niti im pridavati značaj?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Po mom stručnom mišljenju...

TUŽILAC MOORE: Izvinjavam se što prekidam, časni Sude. Međutim, moj uvaženi kolega je spomenuo pseudonime, a mislim da svedok ne zna o kom imenu se radi, a ja naravno ne želim da se to spomene na javnoj sednici. Kako bi svedok precizno odgovorio, možda bi bilo dobro da se upozna sa imenom svedoka na neki diskretan način. Možda da mu se pruži papir sa imenom?

ADVOKAT BOROVIĆ: Gospodine Moore, pošto je svedok juče bio sasvim jasan i naveo nam je tri imena čije je izjave sa transkripta... čije je transkripte izjava sa ovog pretresa koristio, to ime nije naveo. Prema tome, da ne bi diskretno se osvrtao na to ime pa ga onda redigovali, mislim da nema razloga. I ja ću ovde da završim. Jedino čekam odgovor, ako sam nabrojao sva ova imena, a bilo ih je šest, i identi... ja sam ih identifikovao, pa smo ih onda neka redigovali. Pitanje je bilo za svedoka: da li bilo ko potvrđuje ono što P-030... Nisam dobio odgovor da potvrđuje, pa bih ja krenuo dalje. Mislim da dosta smo vremena ovde izgubili. Hvala.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Da li ste gospodine znali, generale, da je na televiziji Hrvatske dugo vremena prikazivan film koji se zove...

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Da li mogu da vas prekinem? Vi ste postavili jedno pitanje i onda ste nastavili, i niste mi dali priliku da odgovorim. Ja bih hteo da dam svoj komentar u vezi vašeg pitanja koje ste mi postavili i onog dugog dela iz transkripta koji ste pročitali. Tu se ne spominju nikakva imena. Deo transkripta koji ste pročitali pominje "majora". Na osnovu onoga kako ja to čitam, mislim da se radi o majoru Šljivančaninu. Ne znam, ne spominje se imenom. Trebao bih da vidim čitavu izjavu. Međutim, tu se takođe govori o jednom "poručniku". Moje pitanje kao eksperta odmah bi sada bilo: Da li ste sigurni da se radilo o poručniku, ili se možda radilo o kapetanu? Koliko ste stručni da prepoznajete činove? Jer da je rečeno "kapetan", to bi po mom stručnom mišljenju onda odmah ukazivalo na to da se radi o kapetanu Radiću, jer bi se to onda povezalo sa izjavom svedoka P-030. Činjenica da se spominje "poručnik", ne znači obavezno da se nije radilo o kapetanu. Dakle, to po mom mišljenju niti dokazuje da je on bio tamo, niti da nije bio tamo.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Gospodine generale, verujte da uopšte niste bili ubedljivi kada ste ovo odgovorili. Sledeće pitanje. Da li ste...

SUDIJA PARKER: Gospodine Boroviću, to nije tema. Ja sam već više puta komentarisao u vezi sa tim što govorite, i imamo sve manje strpljenja po tom pitanju. Nije na vama da svedoku iznosite vaše lično mišljenje. Ovaj svedok neće biti zaplašen na

taj način, ali drugi svedoci mogu biti i jesu bili. To je veoma neprikladno za jednog zastupnika da na takav način radi. Hvala.

ADVOKAT BOROVIĆ: U redu. Hvala časni Sude. Ali mislim da bi trebalo da bude nepristrasan kada odgovara. Svaki odgovor je na štetu okrivljenog, a veštak ekspert mora nepristrasno, po proceni Odbrane, da daje odgovore na svoja pitanja. Nisam obavezan da ja odgovaram na pitanje veštaka. Ali, časni Sude, mislim da ste u pravu, i neću zloupotrebljavati vaše poverenje. Ići ćemo: pitanje - odgovor.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Da li ste čuli za film "100 dana Vukovara", koji se prikazivao u Hrv... u celoj Hrvatskoj nakon pada Vukovara?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Mislim da sam čuo, ali nisam gledao taj film.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Ako vam kažem da se u tom filmu pojavljuje oficir, kapetan, koji ima brkove, koji ima šlem, i koji izgovara: "Vukovar noćas mora pasti." i da je za tu osobu u najavi emisije stalno tvrđeno, mesecima, da je to kapetan Miroslav Radić, a radilo se o kapetanu Saši Bojkovskom, da li ste videli tu sekvencu iz toga filma u kome Saša Bojkovski govori "Vukovar mora pasti"?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Odgovorio sam na to pitanje i rekao sam da nisam gledao taj film.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Ovo sam vas pitao zato što upravo svedok P-030 nam je izneo ovde tvrdnju da je i on gledao taj film i da zna da se iza lika pojavljivalo pogrešno ime kapetana Miroslava Radića, a to je bila jedna medijska propaganda; i da je to možda mogao biti razlog pominjanja imena i prezimena, i što sam pretpostavljao da se moralo proveriti od strane Tužilaštva. Svedok P-002, da li znate šta je on izjavio na okolnost - da li je bio prisutan 20. jedanaestog ispred bolnice?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Ne znam ako me ne podsetite.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Da li ste čitali njegovu izjavu, odnosno transkript izjave sa ovog suđenja ovde?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Čini mi se da je to svedok broj 12 u mom dodatku, tako da mislim da sam to verovatno pročitao, da.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Izvinite, svedok P-002?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: On se spominje u fus noti 125. To je moja fus nota 125, gde kažem: "Osim toga, on je imao svoje komandno mesto... ", to je kapetan Radić "... u kući lokalnog TO komandira...". A svedokova izjava o tome je: " Vidite, na primer svedok..."

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Gospodine generale, ne pričamo o tome. Pitam vas o bolnici 20. jedanaestog. Pitao sam vas: svedok P-002 se o tome izjašnjavao ovde na Sudu. Da li ste pročitali šta je rekao ovde na Sudu, i da li nam možete citirati na ovu okolnost šta je izjavio svedok P-002?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Mislim da nisam video svedočenje svedoka P-002, ali recite mi molim vas šta je on rekao?

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE:... Mislim da ste trebali, ali svedok je izjavio, evo ja ću ipak to da učinim. Prvo smo prikazali jedan video zapis. On je potvrdio da se nalazi na tom video zapisu, čime je potvrđeno njegovo prisustvo 20. jedanaestog ispred bolnice, kada se ovo sve događalo. On je... evo referenca...

ADVOKAT BOROVIĆ: Časni Sude, malo neuobičajeno ovo radim, ali vidim da ste dozvolili.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE:...10494/18.

TUŽILAC MOORE: Ponovo se izvinjavam. To zavisi od toga šta moj uvaženi kolega misli sa tim pitanjem. Ne bih želeo da sada istrčavam pre pitanja mog uvaženog kolege, ali koliko se ja sećam, taj svedok nije došao sve dok ljudi koji su evakuisani sa "Ovčare" nisu otišli. On je to rekao u svom iskazu.

ADVOKAT BOROVIĆ: Mislim da ste se istrčali i da nije bilo korektno. To bi trebalo da čujemo od svedoka. I molio bih da drugi put ne sugerišete svedoku činjenice o kojima treba da govori.

ADVOKAT BOROVIĆ: Časni Sude, ne znam da li ste pratili ovo?

SUDIJA PARKER: Gospodine Boroviću, dozvolite mi da nešto kažem. Do sada se nismo javljali zbog toga jer smo želeli da vam pružimo mogućnost da nastavite sa radom na onaj način koji mislite da je najbolji za vas. Međutim, moram da kažem sledeće. Ukoliko vi smatrate da je neko pitanje važno, onda je isto tako važno da sa svedokom razjasnite koje je sve izjave svedoka on pročitao, na koje se izjave konkretno oslanjao, koje transkripte svedočenja je pročitao pored pismenih izjava koje su date pre suđenja, i na koje transkripte svedočenja se konkretno oslanjao. To je sve važno. Ali ono što nije važno jeste da pokušate ovom svedoku da kažete da postoje iskazi suprotni onim iskazima na koje se on oslanjao. Jer pogledajte, ovaj se ekspert oslonio na izvestan korpus činjenica i on vam je rekao odakle mu te činjenice - izjava svedoka X, izjava svedoka Y, knjiga koju je napisao taj i taj i tako dalje, i tako dalje. E sad, na ovom Pretresnom veću je da proceni da li su ti izvori dovoljni da se neosporno utvrde činjenice na koje se oslanja ovaj ekspert i koje je prihvatio i uključio u svoje ekspertsko mišljenje. Na nama je da pregledamo sve dokaze, a normalno je da vezano uz svaku činjenicu postoji čitav niz dokaza. Neki se međusobno slažu, neki su međusobno protivrečni, neki iznose potpuno suprotan stav u vezi neke činjenice. I onda mi moramo to da procenimo da li je neka činjenica dokazana ili nije. Prema tome, za nas je samo važno da znamo tačno na koje se svedoke i izvore informacija ovaj svedok oslanjao. I onda mi možemo za neku konkretnu činjenicu da ocenimo da li je ona dokazana ili nije, da li su tu svedoci bili pouzdani ili ne. I onda mi možemo da zaključimo da li se ovaj ekspert oslonio na nešto što je pouzdano ili na nešto što nije pouzdano. Da li vam je ovo dovoljno da shvatite da ne morate da idete toliko daleko u ovom unakrsnom ispitivanju?

ADVOKAT BOROVIĆ: Časni Sude, ja vam se zahvaljujem i ohrabren sam time što ste rekli da će Pretresno veće... Ja znam da ima i po Pravilu 98 neka konferencija, pa sam mislio da bih mogao baš sve danas da raščistim, ali u redu. Zaustaviću se. Ali pošto sam već započeo, znači, neću čitati. Neću predočavati. Samo da kažem svedoku, ovaj... pošto me pitao vrlo ljubazno... i da završimo sa tim... ovaj svedok koji poznaje kapetana Miroslava Radića kaže da ga nije video ispred bolnice 20. jedanaestog, niti jednog oficira koga on poznaje - nije tamo prepoznao. Dakle, da završimo sa ovom temom na način kako se... kako nam je preporučio časni Sud. Ako bih vam rekao da postoji tvrdnja i da postoji svedok koji kaže: "Ja sam taj oficir koji je vršio pretres zarobljenih i odvođenje do autobusa, i ja sam taj oficir koji je u autobus ušao sa spiskom od 15 ljudi, izdvojio i posle ih vratio u bolnicu gde ih je major Šljivančanin oslobodio", da li bi onda vaša... vaš zaključak u tom delu bio doveden u sumnju u pogledu prisustva kapetana Miroslava Radića. I oprostite: "Tamo nisam video kapetana Radića".

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Ne, to ne bi promenilo moj zaključak, zbog toga što je moj zaključak zasnovan na izjavama svedoka koje sam ja citirao. Ja primam na znanje ovo što ste vi rekli, i ja pretpostavljam da je tamo bilo više od jednog oficira... u stvari znam da je tamo bilo više od jednog oficira u samoj bolnici. To je bila jedna složena operacija, i sigurno je tamo bilo više oficira i isto tako mnogo vojnika. Tako da ja ne vidim kako bi ta izjava koju ste vi pročitali, osim onog dela u kom on kaže: "Tamo nisam video kapetana Radića", ja sada to ne mogu to da komentarišem. Možda je tamo bio, možda nije bio. Možda je bio u drugom delu bolnice, kada je baš ovaj svedok gledao. Ne znam. To ne menja...

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: U redu.

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Evo da odgovorim na vaše pitanje: to uopšte ne menja moju izjavu.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Ne znam da li prekoračujem ovlašćenja, ali te izjave tih svedoka postoje kod Tužilaštva (OTP, Office of the Prosecutor) i mislim da biste... da ste bili dužni da... da nakon ovoga ih zatražite. Sledeće pitanje. Da li nam možete u najkraćim crtama reći nešto o napadu na naseljeno mesto, kao vidu borbenog... borbenih dejstava? Ukratko?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Borbe u naseljenim mestima su, kako bih to rekao, dosta komplikovan i prljav posao. To je opasan poduhvat, operacija koja sa sobom nosi visok rizik i visok nivo gubitaka, u kojoj je teško sprovesti liniju rukovođenja i komandovanja. Da li želite da nastavim?

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: U redu, ako je to sve što nam imate reći. Sledeće pitanje. Kada ste govorili o pretpočinjavanjima, objasnili ste to sa aspekta rukovođenja i komandovanja, i istakli ste logistiku kao bitan činilac, je l' tako?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Tako je. Ali u vezi sa vašim prethodnim pitanjem, moram da kažem da to nije sve što sam imao da kažem. Ja sam vam dao priliku da kažete da li želite da nastavim ili da ne nastavim. I pretpostavljam da ste vi rekli da ne želite da nastavim. A moj odgovor na vaše poslednje pitanje – tako je.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Dobro. Možete li da nam kažete koliko nivoa naniže, počev od Operativne grupe, može da se pretpočine odredi Teritorijalne odbrane i dobrovoljački odredi, kao jedinice u celini, odnosno, ako komandant operativne grupe u svom borbenom rasporedu komanduje sa ovim jedinicama koje sam pomenuo, da li on u celini može da ih pretpočini komandantu jurišnog odreda?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Mislim da je to više pitanje za eksperta za doktrinu JNA.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Da li to znači da ne znate odgovor na ovo pitanje?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: To znači da ne mogu da budem siguran da bi odgovor koji vam dam bio tačan.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala. Onda ću da preskočim nekoliko pitanja. Kada bih vam rekao da je komandant Prvog jurišnog odreda, major Borivoje Tešić, samo jedanput obišao borbeni raspored Treće čete, u kojoj, osim kapetana Radića, nije bio više nijedan starešina, jer je ostao bez sva tri komandira voda – ili su bolesni ili su poginuli, kako biste vi ocenili odgovornost tog komandanta bataljona?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Odgovornost kapetana Radića se ne menja zbog gubitaka...

ADVOKAT BOROVIĆ: Izvinite, izvinite. Nije ušlo "komandant bataljona". Piše samo "komandant". Dakle, treba da piše "tog komandanta bataljona". Hvala.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Izvinite, izvolite?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Pod tim okolnostima, pretpostavio bih da je komandant bataljona ili komandant jurišnog odreda razgovarao sa kapetanom Radićem da se raspita o tome da li njegovi podređeni komandiri i dalje mogu efikasno da komanduju. I ukoliko je kapetan Radić zadovoljan situacijom, onda je to u redu, ali bi na taj način komandir odreda shvatio da postoje neki problemi u komandovanju. A ako kapetan Radić kaže da mu hitno trebaju pojačanja ako ih ima, kako bi mu se pomoglo u komandovanju njegovim potčinjenim jedinicama, onda bi to bila odgovornost komandanta odreda da pokuša ukoliko je moguće da nešto učini sa tim u vezi.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Izvinite, dobijam prevod "komandanta odreda". O kom komandantu odreda vi govorite, ako je prevod tačan? Za komandanta bilo kakvog odreda vas nisam pitao?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Da, ja sam rekao "komandant odreda" a možda sam trebao da kažem "komandant bataljona". Zavisi o kojoj fazi govorite, jer u nekom trenutku su komandanti odreda bili u stvari komandanti jurišnih odreda.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: U redu. Hvala ako ste na to mislili. I moje dodatno pitanje: Pošto sam rekao da nema nijedan starešina više u toj četi, sem kapetana Radića, jer njegovi komandiri vodova... ostao je bez sva tri komandira voda. Imao je tri voda. A Tešić je došao samo jedanput. Ja sam vas pitao o odgovornosti Tešića, a ne Radića. I da li je u vezi sa klimom komandovanja, o kojoj ste nadugo nama ovde objašnjavali, čini mi se vrlo temeljno, bila obaveza komandanta bataljona da obilazi čete, komandire četa, da se sam interesuje za probleme? Šta kažete?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Rekao bih - da.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Da li komandir čete može da donese sam odluku o upotrebi jedinica Teritorijalne odbrane i odreda Leva Supoderica na način kako to može da uradi komandant Operativne grupe Jug... Jug ili komandant Jurišnog odreda 1?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Ako komandir čete dobija odrede kao one koje ste vi opisali pod svoju komandu, onda je on odgovoran da ih uključi na način kako on smatra da je najbolje...

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Izvinite. Onda dobijam pogrešan prevod. Vi kažete: "Ako komandir čete dobija odrede pod svoju komandu". Pa ne može komandir čete da ima jurišne odrede pod svojom komandom. Da li ste vi pogrešili ili je loš prevod? Ili vi tvrdite da jurišni odredi mogu da budu pod komandom komandira čete? Izvinite ako sam... Ako je greška u transkriptu, recite. A ako ste to izjavili, onda objasnite nam na vreme?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Pokušavam da odgovorim na vaše pitanje. Red 49:18, vi ste tamo rekli: "Može li komandir čete sam da odluči da korisiti odrede Teritorijalne odbrane i odred Leva Supoderica na isti način kao i komandant Operativne grupe Jug?" A ja sam rekao: "Ukoliko on ima odred Teritorijalne odbrane bilo koje veličine pod svojom komandom, onda će on da ga koristi na način za koji smatra da je u redu. Ne govorim sada o jurišnim odredima."

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: A da li može on sam bez ovlašćenja svog komandanta bataljona i komandanta Jurišnog odreda 1, kao komandir čete, da donese odluku o upotrebi tih jedinica, ili mora o tome da odluči komandant jurišnog odreda, odnosno komandant bataljona? Pitanje je vrlo prosto?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Pa to opet zavisi od organizacije i naređenja koje je komandir čete dobio. Na primer, ako komandir čete na primer uspešno... Molim vas, molim vas dozvolite mi da završim odgovor na vaše pitanje?

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Izvinite, ali imam jako malo vremena. Pitanje: može li bez naređenja samostalno on da donese tu odluku? To je bilo pitanje. Ako nema naređenje, može li on sam da upotrebi Teritorijalnu odbranu ili Levu Supodericu?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Ako su komandiru čete date neke jedinice Teritorijalne odbrane da njima komanduje, on može da ih koristi kako god hoće.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: A ako nisu date naređenjem, da li može? To je bilo moje pitanje?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Ako su trupe Teritorijalne odbrane stavljene pod njegovu komandu, na njemu je odluka kada i kako da ih koristi.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Ukoliko nema naredbe da su mu predate, da li može?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Ja bih od njega očekivao da se oko toga raspita kod komandanta bataljona, ukoliko on smatra da postoji potreba da koristi te trupe Teritorijalne odbrane, a onda bi mu komandant bataljona izdao odgovarajuća uputstva.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala. To je korektan odgovor. Gospodine generale...

ADVOKAT BOROVIĆ: Molim da se prethodno prikaže Dokaz broj 405 na ekranu, engleska verzija, da bi mogao gospodin general da prati?

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Zamolio bih... Gospodine generale, ovde se radi o zapovesti komandanta Gardijske motorizovane brigade za blokadu i napad, koja je predata komandantima iz sastava Gardijske motorizovane brigade 1. desetog 1991. godine. Sada ću vam pročitati sastav i zadatak JOD-a kojim je komandovao major Tešić, i to tačku broj 5. To sam već činio ovde u ovoj sudnici, ali pošto ste vi ekspert, molim vaš komentar. U tački 5 piše: "JOD 1 sastava: Prvi motorizovani bataljon sa Trećim vodom Prvog oklopnog bataljona, Drugi vod Druge čete Prvog LSA PVO, Prvi vod Treće čete, odnosno Prvi do Treći vod... Prvi vod Treće čete Drugog bataljona vojne policije, odeljenje pionira, komandant odreda, komandant Prvog motorizovanog bataljona. Zadatak: dovesti pešadijske delove u prvi sektor na dostignutu liniju u toku noći, pre svanuća 2. desetog 1991. godine, sa vodičima iz odreda TO Petrova gora. Tenkove i ostala borbena sredstva dovodi u toku artiljerijske pripreme". I još jedna rečenica: "Početkom napada u sadejstvu sa Prvom i Trećom četom teritorijalne odbrane odreda TO Petrova gora napada u sektoru..." i tako dalje, i tako dalje. Da li ste ovo videli?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Da, pratim.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Da li sam dobro pročitao?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Mislím da jeste, da.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala. Da li se možemo složiti da se ovde pominje sadejstvo JOD-a 1 i odreda Teritorijalne odbrane? To je ova poslednja rečenica koju sam pročitao. Da li se slažemo?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Da. Ovde se kaže: " Na početku napada, delovaće u sadejstvu sa Prvom i Trećom TO". Da.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala. Da li je komandant Operativne grupe Jug taj koji komanduje ovim zadacima koje sam pročitao - pukovnik Mrkšić?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: To je naređenje koje je izdao komandant Operativne grupe Jug, pukovnik Mrkšić. Ovi konkretni zadaci koje ste vi pročitali, upućeni su, ako se ne varam, Jurišnom odredu proces, zar ne? Ne vidim sada. Moralo bi ponovo da se vrati na ekran. I u tom slučaju, zadaci koje ste pročitali su zadaci koje je trebao da izvrši Jurišni odred broj 1. Da li možete malo da pomerite prema paragrafu broj 5?

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Zadaci Prvog jurišnog odreda, da. Ali u sadejstvu sa Teritorijalnom odbranom, što znači da trenutno, 1. desetog sa svima komanduje general, odnosno pukovnik Mrkšić, u ovom trenutku, je l' tako?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Da, pretpostavljam da je to tačno, budući da pukovnik Mrkšić izdaje ovo naređenje.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Gospodine generale, pogledajte sada, na ekranu ćemo postaviti dokaz broj 408. Radi se o odluci Operativne grupe Jug od 15. desetog 1991. godine. I pročitacu vam samo tačku 2 paragrafa, u kojoj se govori o Prvom jurišnom odredu. Piše: "JOD 1 sastava: Prvi motorizovani bataljon, Treći vod Prve čete oklopnog bataljona, Prvi vod Druge čete vojne policije, tog bataljona vojne policije i četa dobrovoljaca iz sadašnjeg borbenog rasporeda; produžiti napad u sadejstvu sa JOD-om 2 i 3/211 oklopne brigade, jedinicama Petrova gora..." i tako dalje, i tako dalje. Da li to piše u ovoj tački 2?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Da, piše.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Da li se možemo složiti da je i u ovom trenutku pukovnik Mrkšić je 15. desetog komandant ovih jedinica i da on izdaje zadatke, je l' tako?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Slažem se sa tim.

ADVOKAT BOROVIĆ: Molim vas, stavite na ekran dokaz broj 410?

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Ovde se radi gospodine generale o odluci komandanta Operativne grupe Operativne grupe Jug od 29. oktobra 1991. godine. Pročitacu vam tačku 2, paragraf 1 - o sastavu i zadatku Prvog jurišnog odreda, kojim je komandovao major Tešić. Dakle, tačka 2, paragraf 1. Piše: "Jurišni odred 1; sastava: Prvi motorizovani bataljon, Prvi vod Treće čete Drugog bataljona vojne policije, odred Leva Supoderica..."

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Izvinite što vas prekidam. Da li možemo prvo na ekranu da vidimo taj paragraf? Dakle, tačka 2. paragraf proces. Ja imam ovde na ekranu tačku 1.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: U redu. Ispod "Zadaci jedinicama" koja je pod tačkom 2, imamo tu tačku 1.

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Da li ste videli... Imate li sada na ekranu? Ponoviću.

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Dobro, sada vidim: "Zadaci jedinicama, Prvi jurišni odred", da.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: "Jurišni odred 1 sastava: Prvi motorizovani bataljon, Prvi vod Treće čete Drugog bataljona vojne policije, odred Leva Supoderica, odred Petrova gora, četa dobrovoljaca Novi Sad, i jedan tenk 84..." i tako dalje, i tako dalje. Ima zadatak koji vi vidite na ekranu. Da li sam dobro pročitao?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Da, jeste.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Da li se možemo složiti da je komandant sada, pošto se radi o JOD-u 1, čiji sastav sam vam pročitao, major Borivoje Tešić? I da on sada prvi put ove ingerencije preuzima od pukovnika Mrkšića, u smislu neposrednog komandovanja? Da li se slažemo?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Pa, komandant Prvog jurišnog odreda ima ove jedinice koje ste vi pročitali u paragrafu 1 pod svojom komandom. Ako je to ono što vi kažete, sa tim se slažem.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Tako je. Hvala gospodine generale.

ADVOKAT BOROVIĆ: Sada bih zamolio da se na ekran stavi *Dokaz 430*? A radi se o odluci komandanta OG Jug od 14. novembra 1991. godine. Pogledajte tačku 2: "Zadaci jedinicama"; i pročitacu vam paragraf 4 i paragraf 5. Dakle, u tački 4 "Zadaci jedinicama" piše: "Jurišni odred 1 (minus Prvi motorizovani bataljon) iz sadašnjeg rejona borbenog rasporeda, prebaciti na pravac: ulica Dalmatinska, ulica Alije Alijagića, Vodotoranj". Je li to piše u tački 4?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Da, to tu piše. Da li bi trebalo da piše minus, ili je to Prvi jurišni odred proces Prvog motorizovanog bataljona, odnosno da li to znači minus Prvi motorizovani bataljon? Nisam siguran, ali slažem se sa onim što ste vi pročitali.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala. U originalnoj naredbi piše: "Minus Prvi motorizovani bataljon". Dobro ste pročitali. Molim vas sad tačku 5 ću vam pročitati: "Prvi motorizovani bataljon iz sadašnjeg rejona borbenog rasporeda: obezbediti dostignutu liniju, uspostaviti punu kontrolu osvojenog prostora i sadejstvovati snagama u napadu na pravcu: Šunderićeva, ulica Maršala Tita. Biti u gotovosti za aktivna dejstva na pravcu: Milovo brdo, mostovi, reka Vuka". Gospodine generale, da li se možemo složiti da je major Borivoje Tešić, kome je komandant Operativne grupe Jug dodelio ovaj zadatak u trenutku kada je Jurišni odred 1... iz Jurišnog odreda 1 prebacio Prvi motorizovani bataljon na drugi pravac koji sam vam pročitao pod tačkom 5, da li se možemo složiti da je Borivoje Tešić i dalje komandant JOD-a 1, a ujedno odgovoran i za svoju osnovnu formaciju, Prvi motorizovani bataljon, bez obzira što se nalaze na dva različita pravca dejstava? Dakle, da li je odgovoran i za JOD 1 i za Prvi motorizovani bataljon, bez obzira što su na različitim pravcima?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Meni nije jasno na osnovu onoga što se vidi iz ovog naređenja na ekranu do sada, koji je zadatak ostatka Prvog jurišnog odreda? Vi ste mi pokazali koji je zadatak Prvog motorizovanog bataljona, pa zatim Drugog, ali nije mi jasno da li postoji neki zadatak za ostatak Prvog JOD-a? Morali bi da malo spuste tekst na ekranu.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Gospodine generale, važna je tačka 4, zato sam vam namerno pročitao da se ne biste zbunili, i tačku 4 i tačku 5. U tački 4 ostatak Jurišnog odreda 1, odnosno glavni deo, bez Prvog motorizovanog bataljona, kaže se: "Da iz sadašnjeg rejona borbenog rasporeda, prebaciti na pravac: ulica Dalmatinska, ulica Alije Alijagića, Vodotoranj" a Prvi motorizovani bataljon na ovom drugom pravcu koji sam pročitao u tački 5. Je li sad u redu?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Da, jeste u redu. Eto, postaje mi žao majora Tešića, jer koliko sam ja shvatio, on ne samo da je komandant Prvog motorizovanog bataljona, već je i komandant čitave te grupacije koja je bila poznata kao Jurišni odred. Izgleda da tu postoje dva različita zadatka. Jer kada se kaže da JOD treba prebaciti na... ako se radi samo o prebacivanju na drugu lokaciju, a da je zadatak napada isti, onda je

možda mogao da ostavi ostatak JOD-a na jednu stranu, a da onda nastavi sa komandovanjem Prvim motorizovanim bataljonom u borbenoj operaciji na određenom pravcu, ali ja nemam kompletno naređenje pred sobom. Izgleda da on komanduje i JOD-om i motorizovanim bataljonom u isto vreme, s tim što su njihovi zadaci različiti.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala. Potpuno ste u pravu...

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: To je veoma teško.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE:...Potpuno ste u pravu, iako je veoma teško odgovoriti.

ADVOKAT BOROVIĆ: Molim da se na ekran stavi dokaz broj 431?

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Gospodine generale, to je odluka komandanta Operativne grupe Jug, ovog puta od 16. dva dana kasnije dakle, od 16. jedanaestog 1991. godine. Pročitaću vam paragraf 1, tačku 2. Dakle, da li imate na ekranu? Ima i tačka 1 koju vi samo možete da vidite a koja nije tako značajna za moje pitanje, gde piše: "Odlučio sam". A ovo što je značajno za moje pitanje je: "Zadaci jedinicama, tačka 2, pod 1) Prvi motorizovani bataljon u skladu sa zadatkom od 14. jedanaestog 1991. godine" a to je ona tačka 5 gospodine generale iz odluke od 14. jedanaestog 1991. godine: "uz podršku dela snaga Oklopni bataljon Gardijske motorizovane brigade produžiti napad na pravcu Šunderićeva, naselje Rade Končara, mostovi na reci Vuka i do 16.00 časova 17. jedanaestog ovladati prostorom mostovi na reci Vuki, ulica Maršala Tita, sa koga biti u gotovosti za produženje napada preko Trga Republike ka Dunavu i ulici Maršala Tita i Stjepana Radića". Moje pitanje glasi: da li ste videli i da li nam možete u stvari vi reći, to je pitanje za vas, šta znači činjenica, ovo "u skladu sa zadatkom od 14. jedanaestog 1991. godine"? Da li je tačno ono što sam vam predočio, da Prvi motorizovani bataljon postupa u skladu sa zadatkom od 14. jedanaestog iz tačke pet koju sam vam pročitao, je li tako?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Da, tako je. Dodatno pojačati sa elementima Oklopnog bataljona Gardijske motorizovane brigade, tačno.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala gospodine generale. Recite nam molim vas sada, po vašem najboljem znanju, a vi ste... analitičar koji čini mi se, brzo analizira i dobro: pod čijom su kontrolom u tom momentu 16. jedanaestog odredi Teritorijalne odbrane Petrova gora i Leve Supoderice?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Ja verujem da su tim naređenjem bili pod kontrolom Prvog jurišnog odreda, zar ne? Da li je to tačno?

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala generale, potpuno ste u pravu. Sad moje pitanje: da li vi kao ekspert ste došli do bilo kog dokumenta od strane Tužilaštva, praveći analizu, bilo kakve odluke, ili bilo kog naređenja na komandno Operativne grupe Jug posle 16. jedanaestog 1991. godine, koji je bitno promenio situaciju u smislu odgovornosti nad ovim jedinicama TO Petrova gora i Leva Supoderica u toku trajanja borbenih dejstava... ili niste?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Ono što mi odmah pada napamet, jeste naređenje o prepočinjavanju. Mislim da je to naređenje od 21. novembra.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Gospodine generale, zato sam pitao - to u... "u toku trajanja borbenih dejstava", i tu se zaustavljamo. Za to drugo sve dalje znamo. A to je do 18. jedanaestog 1991. godine. Da li ste pronašli ili niste?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Možda i jesam. Naređenja iz Prve vojne oblasti Operativne grupe Jug se nalaze u paragrafu 2 mog aneksa. Ako tamo postoji nešto o čemu vi govorite, onda sam ja verovatno to video. Ali ukoliko želite da budem konkretan, molim vas onda da na ekran stavite dokument za koji biste želeli da čujete moj komentar.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: O konkretno ovim stvarima o kojima sam vas pitao, nema nijedan dokumenat, gospodine generale. Ali sam hteo da budem ovako savestan pa da pitam vas da možda nema neki koji ja nisam video, tako da na ekran vam ne mogu ništa postaviti, niti vi očigledno u tom pravcu više imate šta da kažete, je l' tako? Imam još pet minuta, ako možemo malo da ubrzamo. U redu. Vi ste citirajući paragraf 25 vašeg izveštaja, kao potvrdu vaših tvrdnji da postoje jurišne grupe, naveli svedočenje svedoka Trifunovića i svedoka P-022. Svedok Trifunović uglavnom govori teoretski o ovim stvarima, o jurišnim grupama, i tu nekih primedbi u teoretskom smislu vama ne bih te primedbe iznosio, jer u celini to svedočenje po stavu Odbrane Miroslava Radića je bilo sasvim konkretno, a ovu teoretsku stvar nećemo raščišćavati. Ono što mene interesuje je sledeće: Na osnovu izjave svedoka P-022, vi ste, citirajući u fus noti toga svedoka, potvrdili postojanje jurišnih grupa. Vi niste čitali izjavu svedoka sa ovog suđenja koju je dao pred ovim Pretresnim većem, referenca za Sud: transkript strana 5.077, red 20. u kome ovaj svedok...

ADVOKAT BOROVIĆ: Pošto je samo jedno predočavanje, časni Sude da li da to svedoku predočim, pošto nije čitao izjavu, ili da ostane na referenci za Sud?

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE:... kada govori i o jurišnim grupama i o njihovom ulasku... i o ulasku Teritorijalne odbrane i dobrovoljaca u sastav četa. To je pitanje kojime ste se vi bavili, pa ste se oslonili na izjavu svedoka P-022. I ja bih zamolio Sud, pošto imam samo još malo vremena i još dva, tri pitanja posle toga, da pročitam ovo svedoku, da da komentar i da završimo. Dakle ovako, na strani 5077, red 20. ja pitam svedoka: "Šta znači reč "inkorporisati"?"... Hvala. On odgovara: "Ne", dakle ne zna. Pitanje: "Da li je ovo prvi put da čujete da se upotrebljava ta reč?" On odgovara: "Da." Pitanje advokata: "Istražitelj Tužilaštva vas je pitao da li su Teritorijalne odbrane ljudi bili inkorporisani u jedinicu kapetana Radića, a vaš je odgovor bio – da. Kako ste mogli potvrdno da odgovorite na to pitanje, ako niste znali značenje reči "inkorporisati" ili to nije bio vaš odgovor?"Svedok: "Rekao sam da smo bili zajedno". Pitanje: "To je drugo pitanje". "Rekao sam da smo bili zajedno". Pitanje: "To je drugo pitanje. Moje pitanje je bilo specifično". Odgovor svedoka: "Rekao sam vam na šta sam mislio tada kada sam to rekao. To je ono što sam rekao". Pitanje: "Da li to znači da oni nisu bili inkorporisani u četu Miroslava Radića, Teritorijalne odbrane ljudi?" Odgovor: "Bili su zajedno, to jest, mi smo bili zajedno: Teritorijalne odbrane ljudi, dobrovoljci, svi smo bili zajedno na istom pravcu..." , ovo podvlačim gospodine generale "...kao i Treća četa". Pitanje: "Da li se slažemo da su oni bili zajedno samo dok su trajale borbe, borbene operacije na istom pravcu?" Svedok odgovara: "Da". Gospodine generale, da li iz ovoga što sam vam

pročitao zaključujete, da li možemo da se složimo, da svedok tvrdi da nisu bili TO i dobrovoljci inkorporisani u Treću četvu, već su u toku borbenih dejstava bili zajedno na istom pravcu, i to samo u toku borbenih dejstava?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Hteo bih prvo da iznesem jedan komentar, jer ste vi ste izneli razne zadatke jurišnih odreda, i ovim naređenjima ste naveli iz čega su se sastojali ti jurišni odredi. Radi se o velikim formacijama kojima ne može da komanduje kao sa jednom celinom. Dakle, one moraju da se podele u podjedinice u skladu sa željama komandanta jurišnog odreda. Zbog toga bih očekivao da sve te podjedinice budu mešovita formacija koje on želi, dakle: pešadije, oklopnih jedinica, inženjerije, dobrovoljaca, Teritorijalne odbrane, u skladu sa njegovim naređenjima. Zbog toga mi nije nikakvo iznenađenje činjenica da je, recimo, treća četa zajedno delovala sa Teritorijalnom odbranom pod njegovom komandom, kako bi ostvarili određeni cilj. Dakle, po mom mišljenju, vi to možete da nazovete jurišnom grupom, kao što to radi svedok

P-022 kada opisuje kapetana Radića kao komandanta i Teritorijalne odbrane ili dobrovoljaca na isti takav način. Da li je to odgovor na vaše pitanje?

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Apsolutno ste dali pogrešan odgovor. Jer ovo što sam ja pročitao, nigde ne piše da komandant te grupe je Miroslav Radić, već piše da nije Teritorijalna odbrana inkorporisana u njegovu Treću četvu, i da su samo bili na istom pravcu dejstva. I bio sam vrlo određen, tim pre što Teritorijalna odbrana ima svog komandanta. Da li vam je to poznato? Iz spisa. Jeste našli?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Mislim da je bilo rečeno: "Svi smo bili zajedno na istom pravcu" a moje pitanje bi odmah bilo: Pod čijom komandom?

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Pravcu dejstva.

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: To mi je jasno. Ako smo svi zajedno na istom pravcu dejstva, onda jedinstvo komandovanja po principu rukovođenja i komandovanja znači da su morali da budu pod nečijom komandom.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Postoji komandant Treće čete, a postoji i komandant Teritorijalne odbrane. Stav Odbrana Miroslava Radića je da nisu bili pod komandom, već u sadejstvu, a to postoji do sada u dokazima koje smo izvodili. Imam još 10 sekundi. Vi ste citirali svedoka P-002. Rekli ste da je ovaj svedok rekao da je Miroslav Radić saznao šta se desilo na "Ovčari", zato što je svedok P-002 razgovarao sa komandantom Teritorijalne odbrane o zločinu na "Ovčari" i da je to bilo dovoljno saznanje - da je on znao, a ništa nije preduzeo - Misli na Miroslava Radića. Pošto niste, kažete, pratili transkript izjave svedoka P-002 na ovom suđenju, mi smo mu predočili desetak različitih situacija vezano za tu njegovu izjavu i nigde nismo pronašli da je on sa komandantom TO Vukovar razgovarao u prisustvu Miroslava Radića, već je čak rekao da je pitao: "Šta to bi?" i da je on samo odmahnuo rukom i rekao, izvinite: "Sranje je veliko". Nigde... Čak je taj svedok izjavio da je sa Radićem razgovarao tu večer, a ne ujutro kad je bio sa komandantom TO; pa čak je negde izjavljivao - i dva tri dana posle toga. Pošto vi, pošto sam ja završio, znači ja vam to predočavam i saopštavam stav Odbrane moga klijenta, kao što je to obavezno, što traži Tužilaštvo, da - ne postoji nijedna naredba posle 14. jedanaestog 1991. godine iz koje se vidi da je Teritorijalna odbrana i odred Leva

Supoderica bila u bilo kakvom kontaktu, čak i u borbenom poretku sa četom kapetana Mirolava Radića. Takođe vam predočavam da nakon 18. jedanaestog Jurišni odred 1, to jeste dobrovoljci TO i odred Leva Supoderica, više nisu bili ni pod komandom Borivoja Tešića, pod čijom su komandom bili, znate od kog do kog perioda, ali od 18. jedanaestog više nisu bili ni pod njegovom komandom. To možete naći i u njegovoj izjavi koju ste čitali, datu Tužilaštvu, gde jasno vam predočava usmenu naredbu generala Mrkšića da od 18. jedanaestog Teritorijalna odbrana i Leva Supoderica nisu pod njegovom komandom. Dalje, nije učestvovao u evakuaciji, bilo kakvoj evakuaciji u bolnici 20. jedanaestog 1991. godine i Mirolav Radić, to je...

TUŽILAC MOORE: Izvinjavam se mom uvaženom kolegi, ali ovo je trebalo da bude pitanje. Vidim da počinje sa pitanjem na početku. Ali moj uvaženi kolega je pokušao da svojom izjavom pokuša da uvede u dokaze materijal za koji zna da se Tužilaštvo na njega nije oslanjalo i to zbog jakog razloga. Ukoliko moj uvaženi kolega ima pitanje, neka ga postavi, ali ne bi trebao da daje izjave iz ličnih razloga.

SUDIJA PARKER: Pa izjava je već data, gospodine Moore. Mi smo dozvolili gospodinu Boroviću da to uradi. A u stvari, radi se o nečemu što svedok teško može da komentariše i zbog dužine i zbog sadržine samog pitanja, tako da nema potrebe za komentarom. Hvala, gospodine Boroviću.

ADVOKAT BOROVIĆ: Hvala časni Sude. I hvala vam što ste mi dozvolili da malo prekoračim svoje vreme.

SUDIJA PARKER: Sada ćemo da idemo na jutarnju pauzu, a zbog redigovanja transkripta nastavićemo u 10.55 časova.

(pauza)

SUDIJA PARKER: Gospodine Lukiću, izvolite.

ADVOKAT LUKIĆ: Dobar dan poštovani Sude i svim učesnicima u postupku. Evo, ja sam poslednji od poslednjih u unakrsnom ispitivanju i poslednji advokat koji ispituje.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: ADVOKAT LUKIĆ

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Gospodine Pringle, ja sam Novak Lukić i branilac sam jedan u timu Veselina Šljivančanina, i u ime tog tima ja ću vam sada postavljati pitanja. Prvo jedno, hajde da vidimo da li je samo tehnička greška, znači jedno kratko pitanje. U stranici 12 vašeg originalnog nalaza na engleskom jeziku, piše da ste penzionisani 1991. godine, a juče ste gospodinu Mooreu rekli da ste penzionisani 2001. godine. Pa samo ako možemo tu činjenicu da razjasnimo?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Da, juče je gospodin Moore to ispravio. Jednostavno, greška je u kucanju. Treba da piše 2001. godina.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Ja sam u vašoj biografiji pronašao određene vaše reference koje mislim da će biti jako korisne kod teme koja mene interesuje, jer vidim da ste se bavili, i to na vrlo visokim, da kažem, razinama, i stvarima vezano za kontraobaveštajne poslove, i nalazim da ćete biti kompetentni da posebno rasvetlimo neke stvari vezane za taj aspekt vašeg nalaza. Prvo ćemo malo da raščistimo neke stvari vezane za pojam "rukovođenja i komandovanja". Ja sam ovde imao već neke, da kažem, jezičke primedbe, ali o tome sad neću jer neki prevodi su ovde sasvim korektni. Postoji puno definicija koncepta doktrine komandovanja i rukovođenja. I ja sam pronašao... i pogledao dosta baš dokumenata koji su ovde uvedeni kao dokaz; međutim, osim zajedničke definicije kao doktrine, nisam našao posebnu definiciju pojma "rukovođenja", a vidim da ste vi to u vašem radu definisali. E sad, svakako, "rukovođenje i komandovanje" nije isti pojam, je li tako?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Pre nego što na to odgovorim, dozvolite mi da ispravim jednu stvar koju ste rekli. Ja nikada nisam radio na kontraobaveštajnim poslovima. A kao odgovor na vaše pitanje, "rukovođenje i komandovanje" su nerazdvojno povezani, iako to nisu isti koncepti. "Rukovođenje" obuhvata odgovornost i dužnost da se deluje. "Komandovanje" se više odnosi na aktivnosti koje obavlja štab, kako bi se omogućilo izvršenje komandantovih naredbi ili zadataka .

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Prilično smo na... na istim talasima. Vi ste to definisali u svom radu u članu 16, pa ste rekli da je rukovođenje način na koji komandant uz asistenciju štaba čini to što čini. A ja bih vas pitao da li se slažete i sa mojom... mojom da kažem, tezom - da to nije način, nego da je rukovođenje delatnost da se izvrše sve radnje da se jedinica pripremi, i da se konačno... da se donese odluka i kasnije da se ta odluka sprovede? Ja rukovođenje shvatam kao jedno... jednu aktivnu radnju delatnosti?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Da gospodine Lukiću, vidim da ste pročitali moj izveštaj tamo gde kažem: "Rukovođenje je proces preko koga komandant uz pomoć svog štaba organizuje, upravlja i koordinira aktivnostima snaga koje su mu dodeljene". To je paragraf broj 16.

prevodioci: Molim vas uključite mikrofona.

TUŽILAC MOORE: U redu 34:24 imamo grešku. Vidite da ovde piše samo reč "obuhvata", ali reč "komanda" treba da stoji ispred toga. Još nije promenjeno, ali trebalo bi da se to odmah promeni zato što je važno.

SUDIJA PARKER: Nažalost, brojevi mojih redova su uvek drugačiji od vaših. Sada sam pronašao. Red 34:24, i tu se nalazi reč koja je netačna, ali mislim da će naši stenografi to da isprave. A tu bi trebalo da piše "Komanda obuhvata ovlašćenja..."

TUŽILAC MOORE: Da.

SUDIJA PARKER: "...odgovornost i dužnost da deluje..." što je, ja mislim...

TUŽILAC MOORE: Tačno.

SUDIJA PARKER:... svedok i rekao i da je i gospodin Lukić tako shvatio.

ADVOKAT LUKIĆ: Idemo dalje. To... to i proizilazi iz njegovog rada kako on shvata ta... tu doktrinu, koncept komandovanja i rukovođenja.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Sada bih vas molio gospodine Pringle da uzmete tabulator po Pravilu 96bis? Ja mislim da imate ispred sebe, u stvari, baš tabulator koji je vezan za fus notu po Pravilu 96bis, a radi se o Pravilu orga... Pravilu službe organa bezbednosti.

ADVOKAT LUKIĆ: Časni Sude, u pitanju je dokazni predmet 107. Mislim da nemamo potrebe to da stavljamo sada na... na ekran, jer svi imamo te tabulatore ispred sebe.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: E sada, pogledajte... Interesuje me ono... član 7, konkretno 7d. U terminologiji organa bezbednosti, a ovo raš... raščišćavam zato što se reč "rukovođenje" u BHS-u koristi i u doktrini komandovanja i rukovođenja, a reč "stručno rukovođenje" i "rukovođenje u stručnom smislu" se koristi u propisima, vezano za rad organa bezbednosti i vojne policije. Pa pogledajte sada ovako. Znači član 7d. Tu se navodi da "organ bezbednosti učestvuje u rukovođenju u stručnom pogledu jedinicama vojne policije", je l' tako? I ja sam potpuno zadovoljan ovim engleskim prevodom. Složićete se sa mnom, pošto se...

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Hoćete li da mi kažete na kojoj je to stranici? To se ne nalazi na mojoj 7(d) stranici.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: To je sam početak, sam početak... Evo, rećiću vam i engleska verzija, samo trenutak... Stranica osma faktički; sedam... sedam, pa se prelazi na osmu, tačka (d).

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Da?

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: "Opravljaju posebne poslove rukovođenja za jedinice vojne policije"?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Da, našao sam.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Vi ste čitali i video sam u vašem aneksu da ste proučavali i Pravilo službe vojne policije. Ovde ga nema u referencama. Ali, da li se sećate, da ne stavljamo sad to na... na ekran? Možda ćemo kasnije o tom dokumentu da govorite... da govorimo, da je ista faktički definicija u Pravilu službe vojne policije o odnosu vojne policije i organa bezbednosti, je l' tako?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Da, proučio sam i Pravilo službe vojne policije ali nažalost, nemam to u tabulatorima ovde. 7(d) je Pravilo službe organa bezbednosti. I budući da sam pročitao te dokumente, poznato mi je da postoji, kako bih rekao, vrlo tesna veza između organa bezbednosti i vojne policije. Organi bezbednosti imaju konkretne odgovornosti za, na primer, obuku, instrukcije i upotrebu vojne policije.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Pošto ste posebnu temu obrađivali u vašem radu, to ćemo posebno i da... da analiziramo. Sad me interesuje to više sa aspekta "komandovanja i rukovođenja", a posle ćemo te specifičnosti odnosa. Moje sledeće pitanje. Ja sam izvršio uvid u udžbenik za Vojne akademije iz 1983. godine, gde se daje jedna definicija komandovanja koja je meni jako interesantna. Pa ću vas pitati da li se slažete sa mojom definicijom da - komandovanje obuhvata pravo na odlučivanje i dodelu zadatka?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Da, slažem se sa tim. U paragrafu 16 mog izveštaja ja kažem: "Prema tome, komandovanje i rukovođenje su osnovne odgovornosti komandanta."

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: U doktrini "načela jednostarešinstva" o kojem ste govorili i vi i gospodin Theunens to znači, a vi kažete da li ja grešim, da "komanduje samo jedan pretpostavljeni starešina"? To ste juče rekli na stranici 15, je l' tako?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Da, tako je opisano "jednostarešinstvo", da.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: "I samo je njemu potčinjeni odgovoran", je l' tako?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Potčinjeni je odgovoran svom neposredno pretpostavljenom komandantu, ali on isto tako ima odgovornost prema onima kojima on komanduje.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Jasno, potpuno, potpuno. Nisam hteo da ulazim u pojam odgovornosti nego pojam veze. U redu je. Ovo rukovođenje, bilo stručno, bilo kako smo sad pročitali u Pravilniku organa bezbednosti, to ne podrazumeva odlučivanje i dodelu zadatka, je l' tako? Vi ste u svom radu rekli da je organ bezbednost potčinjen samo svom komandantu, pa vas sad pitam: da li u ovom načelu, kako smo definisali, kako vi definišete komandovanje, princip jednostarešinstva i subordinacije, rukovođenje u stručnom pogledu ne podrazumeva ništa od ovog aspekta komandovanja koje sam vas pitao?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Pa, Pravila organa bezbednosti opisuju sve ove funkcije. Ja bih se u potpunosti složio sa tim da je organ bezbednosti direktno potčinjen komandnom oficiru, komandantu jedinice, institucije ili štaba oružanih snaga u čiji formacijski sastav je stavljen. Vidite u paragrafu 16, drugo poglavlje.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Hvala. Pogledajte i član 18. Odnosi se na moje sledeće pitanje: Da li organ bezbednosti iz pretpostavljene formacijske, da kažem, komande može i ima ovlašćenje da izda naređenje ogranu bezbednosti iz niže formacijske jedinice, ili samo da ga stručno usmerava?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Da. Ovde sada ulazimo u jedno zanimljivo područje rukovođenja i komandovanja, ili se bar meni čini da je to posebno interesantno kada govorimo o funkcijama organa bezbednosti. Sasvim je jasno da je organ bezbednosti odgovoran komandantu u čijem se formacijskom sastavu nalazi. Međutim, meni je isto tako sasvim jasno da postoji čitava jedna mreža veze između organa bezbednosti, kako prema gore, tako i prema dole, a isto tako i po stranama na istom nivou. Sada, kako ja to čitam, to ne znači da viši organ bezbednosti ima pravo da izdaje naređenja organu bezbednosti u potčinjenoj formaciji. U paragrafu 18 piše da on može da pruži stručne administrativne usluge organima bezbednosti u potčinjenoj komandi. Do

takvog zaključka dolazim, zbog toga što je doktrina JNA veoma jasna kada je reč o jedinstvu komande. Došlo bi do konfuzije ukoliko bi organi bezbednosti primali naređenja i od svojih neposrednih pretpostavljenih komandanata i od nekog paralelnog komandnog lanca organa bezbednosti. Prema tome, mislim da to ne može da se dogodi. Ali istovremeno, postoji čitava jedna mreža razmena informacija između organa bezbednosti i one idu u svim pravcima.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Potpuno sam zadovoljan i slažem se sa vama u celosti. Sada ću da vas pitam nešto o onome što ste u vašem radu podveli pod: "Primena principa rukovođenja i komandovanja u Operativnoj grupi Jug". Vama su dostavljena dokumenta od strane Tužilaštva, i o tome ste se izjašnjavali od paragrafa 21 pa nadalje - ekspertize. Pitaću vas sledeće: koji su dokumenti bili izvor, ako su bili, ako se sećate, da li ste videli dokumente koji su bili izvor vaše analize u odnosu na organe bezbednosti i odnos organa bezbednosti u okviru Operativne grupe Jug? Prostim rečeno: da li ste videli bilo kakav dokument o... koji bi vam davao bilo kakav zaključak na odnos organa bezbednosti u Operativnoj grupi Jug i prema, od... od i ka Operativnoj grupi Jug?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Moji primarni izvori za istraživanja o organima bezbednosti bili su Pravila organa bezbednost i Pravila vojne policije. Ja sam na osnovu tih dokumenata donosio zaključke o odnosu rukovođenja i komandovanja koji načelnik organa bezbednosti ima sa svojim neposrednim pretpostavljenim komandantom.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Hvala. Da li se slažete sa mnom da u okviru... mada smo, ja kažem, evo ovaj odgovor već čuli, ali ja ću ga ponoviti, jer mi je u liniji mojih pitanja, u operat... u okviru operativne grupe svaka jedinica ima svoju zonu odgovornosti, koja je jasno određena naredbom komandanta operativne grupe, je l' tako?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Slažem se.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Juče smo čuli i poziciju Tužilaštva, da kažem; to smo možda mogli i ranije još da učinimo kao nespornu činjenicu da je "Ovčara" na dan 20. jedanaesti 1991. godine bila u zoni odgovornosti 80. motorizovane brigade, je l' tako?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: "Ovčara" je bila u zoni odgovornosti Operativne grupe Jug, a ta je zona odgovornosti bila podeljena na više područja i onda je komandant ta područja dodelio određenim formacijama. I onda je "Ovčara" unutar te šeme bila, kao što ste i vi rekli, u konkretnom području za koje je odgovorna bila 80. motorizovana brigada.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Juče ste kolegi Vasiću odgovorili, a to smo videli i iz aneksa, da vam prilikom izrade vaše analize nije bio na raspolaganju niti jedan dokument 80. motorizovane brigade. Ja vas pitam sledeće: Kada ste pročitali prilikom izrade vaše analize, izjave Vojnovića i Vezmarovića, da li ste pitali Tužilaštvo - da li imaju neki dokument te jedinice? Da li ste se vi, da kažem, u svom istraživanju.... tra... tražili od Tužilaštva da... da dostave ako imaju?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Dokumenti koje sam koristio za moje istraživanje došli su iz kancelarije Tužilaštva. Ja nisam tražio nikakve dodatne dokumente. Nisam znao koji još dokumenti postoje.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Ja pretpostavljam da se slažete sa mnom da juče kada ste videli dnevnik 80. brigade i činjenice koje su tu navedene, da bi vam sigurno bile korisne da... da to obuhvatite ekspertizom. Ali, pitaću vas sledeće: Iz izjava koje ste znači koristili u odnosu na 80. motorizovanu brigadu, i dokumentacija Operativne grupe Jug koju ste koristili, da li se možemo složiti da je 80. motorizovana brigada i njen komandant, komandovala i rukovodila, on konkretno, Vojnović, komandovao i rukovodio tom brigadom po svim principima koji su važili u JNA?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Pa sasvim je očigledno da se kaže da je komandant 80. motorizovane brigade imao puno pravo rukovođenja i komandovanja nad 80. motorizovanim brigadom, ako je to ono što vi želite da kažete. I sa tim se slažem.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: To. Baš to. I normalno da je izvršavala zadatke koje je dobila od komandanta Operativne grupe Jug... u toj suštini odnosa u operativnoj grupi?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Izvinite, da li je to pitanje ili izjava?

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Možemo da shvatimo kao jedno i drugo. Ja pretpostavljam da se slažete sa mnom?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Mislio sam da ste dali izjavu. Ali u svakom slučaju, slažem se, časni Sude.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Mi možda poslednji put koristimo formu načina pitanja sugestivnih, pa to koristimo možda i previše. Paragraf 35 vašeg rada – vi ste rekli na kraju: "Ono što se dogodilo, bilo je gotovo sasvim predvidivo, s obzirom na iscrpno dokumentovanu nedisciplinu i brutalno ponašanje jedinice TO..." i tako dalje "...i dobrovoljaca". E sad, iz jučerašnjih odgovora povodom ovog vašeg zaključka, postaviću vam par pitanja. Iz jučerašnjih odgovora mojim kolegama, mislim da je bio Vasić, a možda i Borović, ja sam shvatio da vi niste u svom radu došli do činjenice, bilo kroz dokumentaciju, bilo kroz izjave svedoka - da je 18. novembra na Mitnici, to je jedan deo predgrađa Vukovara, bilo... da su bili pregovori i predaja velike grupe hrvatskih, da kažem, branitelja, vojnika... JNA i da su oni svi, pošto su proveli jednu noć na "Ovčari", sledećeg dana prebačeni svi do jednog, radi se o broju od sto osamdeset... ja mislim i sedam (187), prebačeni u zatvoru Sremska Mitrovica. Pitam vas da li ste tokom svoje analize imali saznanja o ovoj činjenici, pod jedan?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Da. Generalno mi je poznato da su obavljene neke uspešne, dobro izvedene operacije evakuacije pre 20. novembra. Ali moram opet da vas podsetim da se moj izveštaj zasniva na davanju odgovora na neka vrlo određena pitanja. Međutim, ja slažem se sa tim, da.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Evo, jedno moje, da kažemo, obično, prosto, ne stručno, nego prosto logično razmišljanje. Da li ovaj vaš zaključak – od potpunosti stojite iza njega ili možete, da ga kažem, donekle bar, reći ću, ublažite, ako imate saznanja o činjenici da je samo dva dana pre tog dana o kome mi ovde govorimo, jedna takva akcija, koja se odnosi na: predaju, sprovođenje, obezbeđenje i dalje sprovođenje lica lišenih slobode, vrlo uspešno izvedena u tom istom prostoru grada Vukovara?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Upravo zbog toga me toliko iznenađuje ono što se dogodilo 20. novembra. Ono što se dogodilo 20. novembra izvedeno je na drugačiji

način, izveli su drugi ljudi. I po svemu sudeći, u mnogo haotičnijoj situaciji rukovođenja i komandovanja, a to je i verovatno doprinelo onome što se dogodilo. Ali činjenica da je 18. novembra izvedena jedna uspešna operacija evakuacije, čini još više iznenađujućim da je operacija 20. novembra sprovedena na onako haotičan način kao što je izvedena.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Ja se tu slažem sada sa ovom rečju koju ste rekli "iznenađujuće". Ali vi ste u svom radu rekli reč "predvidivo". To su za mene dva potpuno suprotna pojma. Ako se nešto 18. izvede dobro, ja ću reći na engleskom kako ste vi to... možda moj prevod...

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Shvatiću to kao pitanje. U paragrafu 35 govorim o događajima od 20. novembra. Događaji od 20. novembra su po mom mišljenju bili i te kako predvidivi za komandanta sa iskustvom koji bi znao da će evakuacija bolnice sa mešavinom: boraca, ne-boraca, žena, dece, ranjenih, ne-ranjenih, biti jedan veoma složen događaj, i da tako nešto mora veoma pažljivo da se kontroliše i da se u tu svrhu izdaju konkretna naređenja. Takođe, bilo kakvo učestvovanje neregularnih snaga ili pripadnika Teritorijalne odbrane, trebalo bi da odmah bude znak za uzbunu za svakog iskusnog komandanta. Činjenica da su ti ljudi korišćeni kao sastavni deo operacije evakuacije, za mene znači da ono što se dogodilo jeste bilo predvidivo.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Idemo dalje, da se ne zadržavamo puno na ovoj temi. Samo još jednu stvar. Malo ću sada da preskočim, ali u kontekstu mi je ovih pitanja. U paragrafu 74 vašeg rada, vi govorite o tome da pripadnici lokalne Teritorijalne odbrane mogu da učestvuju u pomoći pri identifikaciji stanovništva, i da mogu biti korisni za organe bezbednosti u onome što mi ovde zovemo trijaža. Moje pitanje: U odnosu na ovaj vaš zaključak, da li ste našli neki drugi dokument ili izjavu o drugačijem postupanju pripadnika Teritorijalne odbrane u samoj bolnici tog dana, 20., da koristimo termin "evakuacije bolnice"? Da budem precizan, u periodu, mi to ovde znamo da se dešava između sedam otprilike i 11, pola 11 u jutarnjim časovima. Znači, pre odvoženja te grupe, da li ste našli u tom periodu neko drugačije ponašanje pripadnika TO, osim ovog koji navodite kao stvar koja je moguća da se dešava u paragrafu 74?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Da, jesam. Ako se dobro sećam, postoje izjave svedoka u kojima se kaže da su se pripadnici Teritorijalne odbrane, odnosno neregularnih formacija ponašali na brutalan način prema zatvorenicima. Mislim da u jednoj izjavi stoji da je više zatvorenika držano u jednoj ćeliji, gde su teško pretučeni, i da oni nisu dozvolili pristup redovnim oficirima JNA. Prema tome, mislim da postoji mnogo izjava svedoka koji govore o tome da su se pripadnici Teritorijalne odbrane, odnosno neregularne trupe ponašale na nedisciplinovan način. I citiram svoj izveštaj: "Imajući u vidu tu reputaciju njihove nediscipline i veliki rizik da dođe do odmazde, njih je trebalo veoma pažljivo kontrolisati i organizovati. Oni su mogli da budu korišćeni, pogotovo za identifikaciju ljudi, jer su oni bili iz lokalnih jedinica. Međutim, svaki iskusan komandant morao je da shvati da to sa sobom nosi i opasnosti".

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Možda se nismo razumeli, a možda ste me razumeli, pa ste dali takav odgovor. Ovo što ste pomenuli o tim svedočenjima, ja to vezujem za period prethodne večeri. Ja sam pitao za specifičan vremenski period. To je trenutak, kako Tužilaštvo zove ovde, "evakuacija" - po Optužnici, znači, trenutak izvođenja lica

koja se vode iz bolnice po prethodnoj trijaži ili već... ne moramo tako da koristimo taj termin. Znači, izvođenje lica koja se odvođe u kasarnu pa na "Ovčaru", u tom periodu. Da li za taj period imate neku izjavu nekog svedoka da su se pripadnici TO drugačije ponašali nego ovo što kažete u paragrafu 74? Ako imate, molim vas referencu?...

Isključivo me interesuje...

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Samo trenutak, molim vas. Mislim da nemam ovde pri ruci izjavu u kojoj to piše, ali sećam se iz hiljada i hiljada stranica izjava svedoka koje sam pregledao, da je bilo dokaza... ili izjava, ne dokaza, izjava o tome da se pripadnici Teritorijalne odbrane i neregularnih formacija ponašaju brutalno. Ali bojim sa da ne mogu da vam u ovom trenutku ukažem na konkretnu izjavu svedoka ovako napamet.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Ja sam pre formulisanja ovog pitanja se trudio, mada stvarno su ogromni materijali, da pogledam neku izjavu, pa da u tom smislu imam jasnu poziciju. Ja nisam našao, osim ovoga što vi navodite u paragrafu 74, da se u bolnici i u bolničkom dvorištu oni u tom trenutku ponašaju brutalno i nedisciplinovano. A posebno, da su tu dobrovoljačke jedinice u tom trenutku. Ali dobro. Vi ste mi dali odgovor koji ste mogli sada da mi date. Idemo dalje.

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Postavili ste mi pitanje za vrlo konkretan vremenski period. Mislim da se tu radi o tačno dva sata. Ja sam generalno kada je reč o bolnici, čitao izjave o tome da su se tamo pripadnici Teritorijalne odbrane i neredovnih formacija ponašali veoma brutalno. E sada, da li je to bilo baš tačno u tih dva sata, to ne mogu da vam kažem.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Onda i ono što tvrdite u zaključku vašem, znači, u vašem... u vašem nalazu se odnosi na generalo postupanje, odnosno generalno dešavanje u bolnici, a ne za taj kratak period, je l' tako?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Da. Tako je.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Hvala vam. Par pitanja vezano za klimu komandovanja. Vi kad odgovori... govorite o klimi komandovanja, u paragrafu 37 navodite, ono što mene interesuje u odnosu na mog klijenta, na... na osnovu dokumentacije koje vam je Tužilaštvo stavilo na uvid, vi ste zaključili da je major Veselin Šljivančanin imao privremenu komandnu odgovornost, pretpostavljam, i funkciju. Pitanje je jednostavno: Možete li mi sad reći, pošto za ovu vašu tvrdnju u aneksu nema... u aneksu u fus notama ne dajete reference, na osnovu čega, odnosno na osnovu koje dokumentacije Tužilaštva ste vi utvrdili da je major Veselin Šljivančanin imao privremenu komandnu funkciju, pa time i odgovornost?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Da. Pogledajte paragraf 62, fus nota broj 106, gde kažem da je: "Dužnost majora Šljivančanina bila da upravlja i savetuje vojnu policiju u vezi sa njihovim akcijama." To dolazi odmah iz pravila organa bezbednosti. Isto tako on "ima odgovornost u vezi sa tim pravilima da uputi komandanta kako pravilno da koristi vojnu policiju". Međutim, ja isto tako kažem: "Major Šljivančanin je tu odgovornost po svemu sudeći proširio, tako što je praktično preuzeo komandu nad vojnom policijom, ili na to barem upućuje nekoliko izjava svedoka u kojima se navodi da je on vojnoj policiji direktno izdavao naređenja, a ne preko komandanta jedinice vojne policije". I ja tu onda

kažem u fus noti: "Vidi, među mnogim dva primera, izjave svedoka broj 78 - Zlatka Zlogleđe, i svedoka broj 70 - Milorada Vojnovića" a mogu tu da dodam još i zaštićenog svedoka P-030 koji kaže od reda 9732:18: "Pitanje: A sada da govorimo o visokom oficiru sa brkovima. Koliko ste blizu bili visokom oficiru s brkovima?" Odgovor: "Bio sam blizu, odmah ispred njega. Ne znam da li sam u tom trenutku znao da li je to Šljivančanin. Mislim da sam to kasnije saznao iz medija. Ali u svakom slučaju, u tom trenutku bili smo udaljeni možda dva do tri metra". Zatim govori o tome kako se Šljivančanin ponašao. Pitanje: "Opišite kako se ponašao?" Odgovor: "Stajao je uspravno, držao se vojnički i držao je govor i izdavao naređenja". Zatim svedok kaže: "Imao je autoritet, izdavao je naređenja i jasno je stavio do znanja da je on tamo glavni. Niko se nije usudio da ga prekida. On je bio glavni i stajao je ispred svih tih ljudi". Prema tome, postoje tri izjave na osnovu kojih sam došao do tog zaključka.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Hvala.

ADVOKAT LUKIĆ: Samo pre sledećih pitanja, pravim ispravku na mom pitanju, stranica 46:18, treba da stoji "privremena komandna odgovornost" a ne "primarna".

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: E, povodom ovoga što ste mi sad rekli, znači ja mogu da izvedem zaključak da ste vi u ovom paragrafu 37 zaključili da je Veselin Šljivančanin imao privremenu komandnu odgovornost na osnovu izjava lica na koje se pozivate, odnosno, na osnovu izjava osoba da tvrde da je on izdavao naređenja? To je vama izvor vašeg zaključka, je li tako?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Na osnovu čitanja Pravila o organima bezbednosti, ja sam mogao da zaključim da major Šljivančanin nije bio na komandnom položaju. On je bio savetnik iz organa bezbednosti komandantu u vezi sa konkretnim odgovornostima u davanju saveta o upotrebi između ostalog, i vojne policije. Zbog toga, kada sam ja pročitao nekoliko izjava svedoka u vezi sa tim da je on u stvari imao komandu, odnosno, da je barem izdavao naređenja, i da su svi sproveli njegova naređenja u bolnici, ja sam onda zaključio da je on morao da ima neka ovlašćenja kako bi mogao da komanduje. I ja sam zaključio da je njega jedino mogao da ovlasti njegov komandant, jer on ne bi mogao da dobije ovlašćenja ni od koga drugog, osim od pukovnika Mrkšića. I taj sam zaključak izvukao i na osnovu izjava drugih svedoka da je bilo veoma jasno da su svi sproveli njegova naređenja, dakle da su prihvatili njegovu nadležnost. I bilo je jasno da je takva bila situacija. Ono što je meni bilo iznenađujuće, jeste to što ja nisam pročitao nijedno naređenje kojim se opisuje kako treba da se sprovede evakuacija u bolnici, a što bih očekivao da komandant takve operacije uradi.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Gospodine Pringle, samo ću vas ipak zamoliti da mi dajete malo kraće odgovore. Ja ovde najviše gledam na sat. A moje pitanje je bilo jednostavno. Ovo ste dali faktički odgovor koji već imamo u vašem radu. Pitanje: da li osim takvih izjava tih lica koje ste pročitali - da su oni čuli ili videli da on izdaje naređenja, da su oni stekli utisak da je on tu glavni, govorimo isključivo tu na... na njihove verovatno opservacije u bolnici, da li ste osim toga bilo šta drugo našli da potvrdi tu vašu tezu? Samo prosto, da ili ne? Već ste mi faktički sad rekli da niste videli pismenu

komandu. Da li ste videli neki dokument, bilo kakav dokument pisani, naredbu, izveštaj, bilo šta, iz koga ste mogli da za... da potvrdi tu vašu tezu? Samo da ili ne?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Kao što sam već rekao, bio sam iznenađen što nisam mogao da pronađem bilo kakvo naređenje koje se odnosilo na evakuaciju iz bolnice.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Hvala. Idemo dalje. Rekli ste nam vašim jučerašnjim svedočenjem da vas je Tužilaštvo upoznalo sa transkriptom svedočenja gospodina Trifunovića. Znači da ste pročitali njegov transkript. Prvo ću vas pitati: vaša stručna ocena kakva je, kada ste pročitali transkript svedočenja gospodina Trifunovića, faktički jedinog, da kažem, oficira koji je bio u komandi Gardijske brigade, koji je saslušan pred ovim Sudom? Kakvo je vaše stručno mišljenje o njegovom, opet kažem, profesionalnom informisanju ovog Suda, da ne... ne budem... da date ocenu iskaza svedoka, nego šta... da li mislite da je on davao sa profesionalnog aspekta odgovore koji su kvalitetni za vašu ekspertizu?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Da. Ovde pred sobom imam svedočenje Trifunovića od prvog do četvrtog dana. Kao odgovor na vaše pitanje mogu da kažem da sam bio impresioniran njegovim profesionalnim znanjem i odgovorima koje je davao na veoma detaljna pitanja u vezi sa doktrinom. Činilo mi se da je prošao dobru obuku, da je pravi primer oficira JNA.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Onda ste sigurno i pročitali da je on na svom svedočenju izjavio, pod jedan – da on nije bio upoznat da je Šljivančanin imao bilo kakvu komandnu funkciju u evakuaciji, da nije bio upoznat sa tom činjenicom da li je imao ili nije, da budem precizan. Zatim, da je bio upoznat, na stranici 8182, da Šljivančanin nije imao nikakvu komandnu funkciju u pogledu svoje nadležnosti kao organa bezbednosti. Zatim, na stranici 8348, da nije imao nikakvu komandnu funkciju nad Teritorijalnom odbranom. I konačno, ono o čemu bih voleo posebno da vas pitam, njegovo svedočenje na stranici 8350, sve je to 8. maja svedočio, da je javno pojavljivanje Veselina Šljivančanina stvaralo utisak da ima veća ovlašćenja nego što je on faktički imao. To su činjenice koje je on rekao na tom svedočenju, i vi ste verovatno pročitali. Da li s obzirom, da kažem, na svedočenje čoveka iznutra, da li to u bilo kom smislu na vas ostavlja utisak u pogledu novih saznanja vezano za ovaj vaš zaključak o privremenoj komandnoj funkciji Šljivančanina?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Da. To me navodi na nekoliko zaključaka. Pre svega, uopšte me ne iznenađuje da je to Trifunović rekao. Trifunović je bio jedan od oficira iz štaba Operativne grupe Jug. Osim toga, on je vodio i ratni dnevnik. Činjenica da nije bilo nikakvih pisanih naređenja, niti bilo kakve evidencije o naređenjima sa zajedničkog sastanka na kome je komandant odredio odgovornosti u vezi sa evakuacijom bolnice, naravno omogućava Trifunoviću koji je sedeo u tom štabu, da kaže da on ne zna kako je uopšte došlo do toga da je izgleda Šljivančanin imao neku komandnu odgovornost. Međutim, *de facto* je činjenica da sve izjave svedoka ukazuju na to da on jeste imao komandnu funkciju.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Na osnovu onoga što su oni čuli i na osnovu utiska koji su oni stekli, je li tako?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Svedoci opisuju majora Trifunovića kako on izdaje naredjenja, drži govore, opisuju kako se sprovodila evakuacija, i kako ljudi izvršavaju njegova naredjenja. To nisu stavovi i utisci. To su činjenice, ako prihvatate izjave svedoka. Na Sudu je da o tome odluči.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Dobro. Rekli ste Trifunović, a mislili ste na Šljivančanina. Idemo dalje.

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Da, u pravu ste. Red 41:28, trebalo bi da piše "major Šljivančanin".

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: E sad, juče kada ste svedočili, ja mislim gospodinu Mooreu, rekli ste da u toj operaciji evakuacije, posle ćemo o njoj posebno da govorimo, rekli ste da bi razdvajanje lica trebao da vrši po pravilu Organi bezbednosti. Procenu zdravstvenog stanja nekog lica, da li bi po vama, da li bi trebalo da se uputi u zatvorsku ustanovu ili da ostane u bolnici, da li bi to po vama trebalo da vrše lekari?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: U vašem pitanju ima nekoliko stvari. Pre svega, postavlja se pitanje - ko je bio borac, ko nije bio borac, ko je predstavljao opasnost, a ko je predstavljao obaveštajni rizik. I sada, to bi potpadalo pod nadležnost organa bezbednosti. Što se tiče samog pretresa lica, da li nose oružje ili ne, i razdvajanje tih lica, ja bih očekivao da to sve obavi vojna policija, i to možda po savetu šefa organa bezbednosti. "Medicinska trijaža", ne znam u stvari da li treba da se koristi reč "trijaža" sada, ali medicinski pregled ljudi koji su ranjeni, ili ljudi koji su tvrdili da su ranjeni ili za koje se sumnja da su ranjeni, ja bih očekivao da to obavi medicinsko osoblje.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: A da li ste upoznati sa činjenicom da je protiv Vesne Bosanac, koja je po profesiji doktor, a po polu žena, bio vođen krivični postupak, da je ona bila, znači, uhapšena, da je vođen bio krivični postupak pred Sudom?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Mislim da mi je to poznato, da. Ona je bila doktorka u bolnici.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Pogledajte opet, ja ne bih da čitam, da... da idemo što brže, opet Pravilo službe organa bezbednosti. To je... ja mislim tabulator beše po Pravilu 96bis, pravilo 52 i 53. Ona govore... šta radi organ bezbednosti u postupanju u krivičnom postupku. Ne bih naglas da čitam, jer ga svi znamo. Samo mi kažite, kad pogledate ovaj član 52, pa i 53 da li su slična, da kažem, pravila vezana za eto, armiju iz koje vi potičete? To vas je gospodin Moore često pitao. Da li je ovo u skladu sa vojnim propisima koji su vama poznati?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Da. I čitajući upravo ovakve članove Pravila organa bezbednosti, ja sam zaključio da se možda radilo o razumnom imenovanju od strane komande Operativne grupe Jug da majora Šljivančanina na čelo te operacije, budući da je bilo jako puno pitanja koja su se pojavljivala u vezi sa bezbednošću tokom evakuacije bolnice, a koja je spadala u odgovornost njegovog organa bezbednosti.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: To je jasno u odnosu na bezbednosne poslove. Ali ste vi sami juče govorili o velikom učešću raznih činioca u operaciji evakuacije. Ja lično smatram da je bezbednost ovakve operacije, pre svega, vezana za jednu prethodnu radnju,

i za jednu kontrolu i praćenje svih drugih aspekata evakuacije - da se ona pravilno izvrši, je li tako? A ne i srž te operacije. Srž operacije je transport ranjenih i bolesnih?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Da, slažem se sa tim. Ali meni je i dalje teško da shvatim da su dve operacije evakuacije uspešno bile sprovedene od strane 80. motorizovane brigade, a nije mi jasno zašto komandantu 80. motorizovane brigade nije postavljen jasan operativni... uz majora Šljivančanina kao njegovog savetnika za bezbednost? Jer tada bi meni sve bilo vrlo jasno u vezi sa rukovođenjem i komandovanjem. Međutim, meni se čini da se ništa slično nije dogodilo. I na kraju je došlo do toga, da je po mom mišljenju, major Šljivančanin komandovao tom operacijom.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: To ste već rekli.

ADVOKAT LUKIĆ: Molio bih sada Sekretarijat (Registry) da na ekran stavimo dokazni predmet 559, engleska stranica 7. Ja bih molio da se stavi engleski tekst na... da bismo brže prolazili i da ne mučimo toliko prevodioce? A ja ću da koristim BHS verziju.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Ovo je, pošto sam video da ste u vašem radu obratili pažnju na... na... i analizirali u paragrafu 58 svedočenje gospodina Zlogleđe vezano za proceduru ispitivanja osumnjičenog. Ovo je presuda protiv Zlatka Zlogleđe od strane Vojnog suda u Beogradu koju smo uveli kao dokaz.

ADVOKAT LUKIĆ: Ja bih molio da se malo spusti niže? Može malo niže? Ja ću sad ovaj deo koji je malo duži pročitati, i čitaću malo, da kažem, i brže. Izvinjavam se prevodiocima, ali prevod imate ispred sebe.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: "Iz opštepoznatih podataka koji se odnose na još aktuelnu jugoslovensku krizu, jasno i nesumnjivo proizilazi da je 1991. godine, ali i znatno pre toga, pre nego što su Dodaj i Zlogleđa stupili u rezervni sastav MUP-a, Republika Hrvatska preduzela mere i postupke radi promene ustavnog položaja te Republike u odnosu na jugoslovensku zajednicu". Preskočiću sada, mada je svaka rečenica meni bitna; "Učinila je to mimo odredaba Ustava SFRJ i suprotno tim odredbama, što je na kraju utvrđeno i u postupku pred Ustavnim sudom Jugoslavije. Ona je išla..." piše dalje "...i na upotrebu sile i ona je..." ja malo preskačem, ali vidite jasno kontekst celog tog dela "...obrazovala protivno Ustavu SFRJ određene formacije za koje je ovaj Sud utvrdio da su u pitanju paravojne". I konačno onda kaže Sud u sledećem paragrafu...

ADVOKAT LUKIĆ: Ako može da se spusti još malo niže, sledeći paragraf?

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: "Zbog svega navedenog..." pa onda kaže "...sa upotrebom oružja, Sud nalazi da opisana dejstva i aktivnosti navedenih paravojnih formacija predstavljaju oružanu pobunu protiv države SFRJ, a da opisano učešće optuženih Dodaja i Zlogleđe u rezervnom sastavu MUP-a Republike Hrvatske, predstavlja učešće u oružanoj pobuni, koja je bila uperena na ugrožavanje Ustavom utvrđenog državnog i društvenog uređenja SFRJ promenom ustavnog položaja navedene Republike". Presuda je mnogo velika, i ja sam ovo mislim samo više parafrazirao, ali

verovatno vam je kontekst ove sudske odluke potpuno jasan. Moje pitanje: Da li se slažete sa mnom da organ bezbednosti, u odnosu na onaj zadatak - da je on nosilac posla po Pravilu službe iz člana 6, je dužan da postupa po pravnoj doktrini koju od njega zahteva vojni tužilac i vojno Tužilaštvo, a ne po pravnom shvatanju, na primer, Republike Hrvatske ili Badinterove komisije (The Arbitration Commission of the Former Conference on Yugoslavia)? Prostim rečima, ako postoji pravosuđe koje nalazi i zauzima stav šta predstavlja oružanu pobunu, da li je takav zakonski okvir, s obzirom na pravila i obaveze organa bezbednosti, za njega obavezan?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Ja sam se dotakao ovog pitanja u mom izveštaju. Nažalost, ne mogu da nađem tačno gde je. Međutim, ja sam juče rekao da se 1991. godine bivša Jugoslavija nalazila u procesu raspada, tako da je situacija bila veoma konfuzna. Takođe sam spomenuo šta to znači - delovati u jednoj klimi strategijske zbrke. E sad, vi opisujete kao oružanu pobunu ono što se dešavalo 1991. godine - to može da se opiše i na taj način. I to se jeste opisivalo na takav način, ali može da se opiše i kao oružani sukob dva entiteta. I tu se u stvari i nalazi ta dilema. Ali bez obzira na to, ja bih zaključio, ne znam da li se vi sada krećete u tom pravcu, ali ja bih zaključio, i na to sam se ranije osvrnuo u svom iskazu, da su pitanja koja su vezana za evakuaciju bolnice potpadala pod nadležnost organa bezbednosti majora Šljivančanina, to mi je jasno. Međutim, ja nisam video bilo kakvo formalno ovlašćenje da on komanduje, iako se čini da je bio komandant...

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Ja stvarno želim da... da ne prekidam, ali mi ne odgovarate na pitanje. Sad smo na potpuno drugoj temi, a vi se vraćate u odgovirima na ono što ste mi već rekli. Postaviću vam pitanje kroz jedan prost primer. Ako neki organ obavestajne britanske službe (British Secret Intelligence Service) ima po propisima svoje države i po zakonima svoje zemlje, pravno shvatanje da IRA (Irish Republican Army) je teroristička organizacija, a IRA sebe predstavlja oslobodilačkim pokretom, šta je njegov osnov za postupanje po zakonu? Da li onako kako IRA sebe smatra, ili onako kako je smatraju njegovi sudovi? Eto, to je ono što vas pitam. Možda smo... nismo razumeli? Moje pitanje vezano za presudu Zlogleđe je da Sud vojni smatra to oružanom pobunom i da li je to obavezujuće za organa bezbednosti koji treba da pronade učinioca krivičnog dela? Vrlo prosta tema?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Ne radi se o jednostavnom pitanju. Nije tako jednostavno da, recimo, IRA kao teroristička organizacija izvodi teroristička dela protiv Ujedinjenog kraljevstva. Ni u jednom trenutku se Severna Irska nije raspadala. Bivša Jugoslavija se raspadala. S jedne strane to možete da nazovete oružanom pobunom, ali takođe sa druge strane možete to da nazovete i međudržavnim sukobom Hrvatske i Srbije. Radi se o veoma nejasnim, pravnim pitanjima...

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Opet mi ne odgovarate na pitanje.

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Postavite mi onda jednostavno pitanje?

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Ne želim da zalazim u komplikovana pravna i politička tumačenja. Stvarno nismo uopšte, niti to od vas zahtevam. Vi ste organ bezbednosti, imate instrukciju javnog tužioca... svog vojnog tužioca. Šta za njega predstavlja lice koje on treba da uhapsi, da po instrukciji vojnog tužioca je to lice koje

učestvuje u krivičnom delu za koje je organ bezbednosti nadležan da nađe? Prosto. Da li će po toj instrukciji da postupa organ bezbednosti?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Da, pretpostavljam da hoće.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: To je bila moja tema. Ništa više. Idemo dalje. Vi ste rekli takođe, mislim da je to paragraf 57, ali ne mogu da tvrdim tačno, samo da vidim... da je vodeća uloga organa bezbednosti u prikupljanju obaveštajnih podataka. Ja vas pitam: Zar to nije redovni posao organa bezbednosti, predviđen članom 6... navedenog Pravila službe?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: To je sigurno jedna od njihovih uloga. Evo, samo da pogledam paragraf 6: "Organi bezbednosti su odgovorni za..." pa od (a) do (g) opisuju se odgovornosti uključujući takođe i "kontrolu nad pripremom za upotrebu vojne policije u ratu".

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Da li ste vi... Sad ćemo da pređemo na vojnu policiju i odnos organa sa vojnom policijom. Paragraf je... samo jedno pitanje, a mislim da ste to već odgovorili kolegi Boroviću danas na početku. Samo da pogledam... Da li ste vi u dokazima koji su vam predstavljeni, predočeni i izjavama koje su vam predočene, da li ste videli brutalnost vojne policije prilikom pretresa i smeštanja ljudi u autobuse, u bolnici?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Ne mogu sa sigurnošću da odgovorim ni sa da ni sa ne da li se vojna policija u bolnici brutalno ponašala. Možda jeste, a možda i nije. Veoma mi je teško da odgovorim na to pitanje ako pred sobom nemam izjave svedoka.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: E sad, paragraf 60 i vaš posle paragraf 61. Tu ste dali neke vaše zaključke, pa čak i dileme. U paragrafu 60 vi se pozivate da je organ bezbednosti odgovoran komandantu za delovanje vojne policije, u skladu sa paragrafom 23 Pravila službe organa bezbednosti. U vašem radu zatim, u paragrafu 61, kada to, da kažem, sada odslikava dakle odnose Šljivčanina sa vojnom policijom, kažete da postoje određene nejasnoće. I onda u vašem komentaru na kraju te... paragrafa 61, ja ću ga pročitati, znači stranica 22 vašeg nalaza na kraju, vi kažete: "Smatram da je odgovornost za izvođenje tih zadataka pomalo nejasna. Nije jasno da li to spada u komandnu ili nadzornu odgovornost". Tako ste vi to rekli, je l' tako? Moje pitanje je sledeće. Ja nisam video da ste vi prilikom izrade vašeg rada, u dokumentaciji koju ste koristili, imali u rukama i koristili Uputstvo za primenu Pravila službe vojne policije iz 1986. godine. Znači, ne Pravilo službe, nego Uputstvo o metodima rada za primenu pravila službe vojne policije?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Služio sam se Pravilom službe vojne policije, ali bojim sa da nemam to ovde. Ali me je zanimala veza između organa bezbednosti i vojne policije. U Pravilima službe organa bezbednosti, na više mesta se kaže: "Izvršavanje profesionalno - rukovodećih zadataka za jedinicu vojne policije" zatim paragraf broj 23, "Oficir iz komande jedinice organa bezbednosti stručno rukovodi vojnom policijom i preporučuje upotrebu vojne policije višem oficiru komandne jedinice." Primedba - ne komanduje vojnom policijom. "Razmeštanje jedinice ili pojedinaca iz sastava vojne policije radi izvršenja zadatka vrši oficir vojne bezbednosti uz odobrenje nadređenog mu

starešine. Organ bezbednosti je savetodavni organ štaba koji je odgovoran za vojnu policiju." A nigde ne vidim da on može da ima komandnu odgovornost za vojnu policiju.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Ali kada ovde navodite da on snosi odgovornost starešini za vojnu policiju, ja moram da vas pitam, a to ću vam prvo sada pročitati da i starešina vojne policije mora da ima neku odgovornost, je li tako? To nije sporno. Znači, u ovom Uputstvu, ne u Pravilu rada vojne policije, koji ste vi koristili, što sam ja video, u Uputstvu, koje vi niste koristili, ne navodi se, je predviđeno da starešina jedinice vojne policije, koji komanduje svojom jedinicom i odgovoran za ukupno stanje borbene gotovosti jedinice - odgovara komandantu neposredno ili posredno preko starešina organa bezbednosti u čijem sastavu se nalazi, ili je pridodata. Moje pitanje: iz dokumentacije koju ste vi imali, to su: izveštaji, borbeni izveštaji i izjave, da li ste zaključili da u Gardijskoj motorizovanoj brigadi komandant jedinice vojne policije odgovara komandantu neposredno? Da li je takav sistem funkcionisao u Gardijskoj motorizovanoj brigadi? Ja ću vas podsetiti, jer ne bi voleo da sada idemo na te dokumente, vi ste obrađivali dokumente o naredbama o upotrebi vojne policije, pa sam... zato mislim da je ta stvar, što se kaže, u ovom predmetu, a posebno iz izjave gospodina Trifunovića, potpuno nesporna?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Na to mogu vrlo jednostavno da odgovorim. Komandant dva bataljona vojne policije u Gardijskoj motorizovanoj brigadi odgovarao je direktno svom nadređenom komandantu, a to je bio komandant Gardijske motorizovane brigade i Operativne grupe Jug, pukovnik Mrkšić.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Dobro. Da li vas vraća sećanje sada na izjave svedoka ili dokument da su vojnici koji su obezbeđivali... vojni policajci, mislim da o tome imamo dosta svedočenja da je vojna policija vršila sprovođenje od bolnice do kasarne, da su vojni policajci koji su obezbeđivali autobuse, na putu do kasarne i u samoj kasarni, učinili bilo šta protivno svom zadatku obezbeđenja, odnosno, da su omogućili da neko uđe, izvede bez njihove saglasnosti lice? Da li o tome imate neko svedočenje? Moje pitanje, prosto da bude: Da li ste videli propuste u radu vojnih policajaca koji su sprovođili do kasarne... i u samoj kasarni?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Mislim da se sećam izjava o tome da se prema onima koji su se ukrcavali i iskrcavali u autobuse brutalno postupalo. I ako se dobro sećam, naročito u kasarni JNA.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Mi imamo svedočenja o dešavanju izvan autobusa, u kasarni, o kojima bi se složio sa vama, u nekim tvrdnjama. Ali idemo dalje. Ja sam pitao za sama lica u autobusu. Dobro. Dali ste mi odgovor da... kakav ste dali. Da li ćete se složiti sa mnom u odnosu na... sprovodničku službu i službu obezbeđenja lišenih lica koja... lišenih lica koja spadaju u lica koja se trebaju lišiti slobode, da to ne spada u redovni posao organa bezbednosti, već spada po Pravilu službe vojne policije - u redovni posao vojne policije? Sprovođenje, lišenje slobode i pretres?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Pa, savetovanje o pitanjima bezbednosti i savetovanje o korišćenju vojne policije su definitivno zadaci organa bezbednosti u skladu sa njihovim pravilima, a sprovođenje funkcije čuvanja i izvršavanje funkcije čuvanja nije zapravo funkcija ograna bezbednosti. Ja sada govorim o individualnim oficirima.

Međutim, pretpostavio bih da bi organ bezbednosti savetovao kako da se na pravilan način iskoristi vojna policija da obavi tu funkciju.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Hvala. Potpuno se slažem. Pretresanje lica lišenih slobode, da li se slažemo da to spada u redovne i jednostavne poslove vojne bezbednosti... vojne policije?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: To je redovan i jednostavan zadatak koji može da izvrši bilo koji vojnik. A neko će možda da kaže za konkretnu situaciju poput ove - da je to jednostavno kao stvoreno za vojnu policiju.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Da li podsećanje, savetovanje, skretanje pažnje vojnom policajcu da postupi po onom svom redovnom pravilu vojne policije, predstavlja naređenje i dodelu zadatka, ili stručno usmeravanje - da se pridržava postojećih propisa?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Ja bih očekivao da naređenja vojnoj policiji dolaze od oficira i komandanta vojne policije. Zato sam rekao da sam iznenađen sa tim da iz svedočenja i izjava svedoka koje sam citirao, proizilazi da naređenja nisu došla preko komandanta vojne policije, nego ih je major Šljivančanin dao direktno. Dakle ne u savetodavnoj, već u rukovodećoj ulozi.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: U redu. Ako biste imali izjavu starešine vojne policije koji je tu nadležan u bolnici, da... i koji bi izjavio da je on izdavao naređenje za pretres, da li bi u tom smislu vaš... to uticalo da se taj vaš zaključak izmeni?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Pa, ja bih od njega očekivao da izda naređenje za takve pretrese. Međutim, izgleda da je i on sam primao naređenja i smernice od majora Šljivančanina koji je imao rukovodeće-komandnu ulogu.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Niste odgovorili, a možda i jeste, 'ajd' da budemo prostiji, sa da ili ne. Kada biste imali izjavu komandanta brigade vojne policije, odnosno bataljona vojne policije i njegovih podređenih starešina - komandira četa vojne policije, koji učestvuju neposredno u pretresu, i da ta lica izjavljuju – nije Šljivančanin izdavao naredbu, ja sam izdavao naredbu, da li bi u tom smislu vaš zaključak ovde bio korigovan? Prosto, da ili ne? I da idemo dalje.

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Ne mogu da odgovorim na to pitanje sa da ili ne, jer to zavisi od nivoa na kome je bila osoba koju vi citirate. Ako je to nivo ispod višeg starešine vojne policije, onda bih očekivao da prirodno prime naređenja od svojih nadređenih oficira iz vojne policije. Ako je tamo po činu najviši starešina vojne policije koji kaže da on ni pod kakvim uslovima nije primao naređenja od majora Šljivančanina, onda je to nešto drugo.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Da li po vašoj terminologiji, viši oficir vojne policije predstavlja najviši oficir vojne policije, odnosno komandant bataljona vojne policije?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: U ovom konkretnom slučaju, to bi bio viši oficir vojne policije koji upravlja aktivnostima vojne policije u bolnici. Ne znam da li je tamo bila četa ili bataljon vojne policije.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: I samo da nam još kažete ono što ste mislim već rekli Boroviću, vama Tužilaštvo nije dalo izjavu Radoja Paunovića, je li tako? Nemate je na popisu u aneksu?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Mislim da je to tačno, osim ako se on ne krije iza nekog broja P. A u tom slučaju, ne znam da li ga ima ili ga nema.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: U tom slučaju, ja ne bi pomenuo njegovo ime ovako. Idemo dalje. U paragrafu 62, vi izvlačite zaključak, a o tome smo već pominjali vaša pitanja... vaše odgovore na moja pitanja vezano za privremenu komandnu odgovornost. Dakle, rekli ste da je on preuzeo komandu nad vojnom policijom, ili barem na to upućuje nekoliko izjava svedoka, u kojima se navodi da je on vojnoj policiji direktno izdavao naređenje, a ne preko komandanta vojne policije. Fus nota – svedočenje Zlatka Zlogleđe i svedočenje Milorada Vojnovića, odnosno izjave. Prvo ću vam dati da pogledate izjavu Zlatka Zlogleđe...

ADVOKAT LUKIĆ: Molim vas, gospodine poslužitelju...

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE:... da mi kažete gde ste u izjavi Zlatka Zlogleđe našli ovo što ste zaključili, a što ste sad napisali kao fus notu - da je on "direktno izdavao naređenje vojnoj policiji"? Izjava Tužilaštvu. Ne mogu da verujem da...

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Da li mogu na trenutak da intervenišem? Ja sam ovde citirao svedoka 78, Zlatka Zlogleđu, kako bih pokazao da je sasvim dobro funkcionisao sistem kada su se zatvorenici i osumnjičeni za ratne zločine transportovali sve do Beograda, i da su o tome išle informacije uz komandni lanac sve do Beograda. Zbog toga sam ja koristio izjavu svedoka broj 78.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Dobro. Uredu. Ja ću vam reći gospodine ovaj... Pringle, da idemo brže. U toj izjavi se nigde ne pominje ovo što ste vi rekli. Znači, vi ste Zlogleđu pominjali u drugom kontekstu, u kontekstu tog lanca ispitivanja, a ne u tome da je on izjavio da je Šljivančanin komandovao vojnom policijom, jer to u ovoj izjavi nigde ne piše. Pa da idemo dalje. Ako sam dobro shvatio vaš odgovor?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Ne mislim da sam se izjavom Zlatka Zlogleđe poslužio da bih rekao da je major Šljivančanin izdavao direktna naređenja vojnoj policiji. Za to sam koristio izjave drugih svedoka. Između ostalog P-033 i mislim da je... P-030.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Rekli ste u istoj referenci u tu... fus noti da je Milorad Vojnović to izjavio u izjavi koju ste pročitali. I ja ću se složiti s vama zaista da je Milorad Vojnović izjavio sledeće... samo sekund. Znači, paragraf je 9.... Ja vam mogu dati celu izjavu. Zaista gledam na sat stalno. Ali pretpostavljam da je ova referenca bila gospodina Vojnovića, kada ste se vi pozvali na njega u tom svom... zaključku: "Major Šljivančanin bio je na čelu bezbednosti Gardijske motorizovane brigade i Operativne grupe Jug. Nije imao nikakve druge dužnosti u vezi sa mojom brigadom. Ne znam da li je moj oficir bezbednosti Dragi Vukosavljević bio u kontaktu sa Šljivančaninom, ali pretpostavljam da jeste, zato jer bi to bila logična procedura. Moja brigada je imala četvu vojne policije u kojoj je bilo 30 ljudi. Svi su bili rezervisti. Vojna policija dobijala je naređenja ili od oficira bezbednosti ili od načelnika štaba, a u izuzetnim situacijama i od dežurnog

oficira". Dakle, ovo je jedina referenca gde svedok Vojnović u izjavi koju ste vi proučavali, govori o odnosu organa bezbednosti i vojne policije. Međutim, on to govori, kažem, kako ja tumačim, više principijelno. Nigde drugde u ovoj izjavi on ne govori o Šljivančaninu kao čoveku koji izdaje bilo kakvu komandu vojnoj policiji. Sledeće pitanje ću vam postaviti: Rekli ste da vam je Tužilaštvo dalo svedočenje gospodina Vojnovića pred ovim Sudom koje je on dao tokom maja meseca, i da ste izvršili uvid u to njegovo svedočenje, je li tako?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: To je tačno. A u vezi sa ovim poslednjim što ste rekli, ja sam citirao svedoka broj 70, Milorada Vojnovića kao podršku mojoj izjavi da je on izgleda preuzeo veću odgovornost, i da je izgleda preuzeo ovlašćenja za komandovanje vojnom policijom, a da na to upućuje bar nekoliko izjava svedoka koji govore o tome da su njemu davali naređenja za vojnu policiju pre nego komandiru vojne policije. Prema tome, ja ne mogu to da prihvatim sada samo zato što ste vi citirali detalj iz njegove ukupne izjave koji poništava ono što sam rekao. Mislim da treba da se vidi kompletna izjava ili kompletno svedočenje i ponovo da se pronade ono što sam koristio.

ADVOKAT LUKIĆ: Hvala. Časni Sude, ja bih sada zbog ekonomičnosti, a da učinimo i svedoku, predložio da napravimo pauzu, da mu dam da tokom pauze pogleda izjavu Vojnovića, i da nam nakon toga odgovori gde je to što sad kaže - našao u toj izjavi ili u njegovom svedočenju, pošto ima i transkripte sa svedočenja. Biće mi zadovoljstvo da to čujem. Pa onda da nastavimo. Ja mislim da je to najkorisnije i zbog procedure?

SUDIJA PARKER: Sada idemo na pauzu od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA PARKER: Imate još 30 minuta, gospodine Lukiću.

ADVOKAT LUKIĆ: Možda će biti još pet više. Ja sam izračunao 40. Dobro.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Gospodine Pringle, molim vas da... da kratko odgovorite. U vašoj izjavi koju ste citirali...

SUDIJA PARKER: 30 minuta.

prevodioci: Molimo vas da uključite mikrofoni, časni Sude.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE:... koju ste citirali u fus noti, 'oćete mi reći gde ste našli u toj izjavi gospodina Vojnovića to... u kom paragrafu samo, pa da idemo dalje? To na šta ste se pozvali u fus noti u vašem izveštaju?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: U fus noti broj 106. Moje prvo pitanje je, ako pretpostavimo da je to izjava koju sam ja gledao, a ne znam da li je Milorad Vojnović dao jednu ili više izjava, ako dakle pretpostavimo da je upravo to izjava koju sam ja gledao, onda ne mogu da pokažem ništa u ovom izveštaju što podržava fus notu broj 6, pa je onda

po sredi ili greška u pisanju fus note, ili sam ja gledao neku drugu izjavu svedoka. Ne znam šta je od to dvoje tačno. U svakom slučaju, tvrdnju iznetu u fus noti broj 6 podržava i svedok P-030 i svedok 78...

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: U redu. To ste gospodine već rekli. Pitanja su sada malo drugačija. Vi ste to rekli malopre. To za P-030 ste rekli malopre, ali to nije moje pitanje bilo. Gospodin Moore će potvrditi da je ovo jedina izjava koju je gospodin Vojnović dao. Ne verujem da vam je on dao bilo koju drugu izjavu. To mislim da nije sporno. Ali sad drugo pitanje: Čitali ste transkript Vojnovićevog svedočenja. To ste rekli ovde, pa ste verovatno i pročitali da je gospodin Vojnović na stranici 9072 u redu 19, u svedočenju 17. petog pred ovim Sudom rekao decidirano, na moje pitanje da vojnom policijom komanduje samo starešina a ne, kako je on naveo u paragrafu svoje te izjave, koju sam vam malopre pročitao, organ bezbednosti. On je to decidirano rekao. To vam sada predočavam. I verovatno ste znači s tim upoznati kad ste čitali njegovo svedočenje, je li tako? To, u stvari, potvrđuje i vašu tezu o komandnom lancu u odnosu na vojnu policiju?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Da, to sam pročitao u Pravilima organa bezbednosti i to i očekujem. Zato me iznenađuje da sam našao izjave svedoka u kojima se kaže da je izgledalo kao da major Šljivančanin komanduje.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: U redu. Još samo jedno pitanje u odnosu na svedočenje gospodina Vojnovića. Juče sam bio prilično zatečen vašom izjavom gospodina Borovića, kada ste juče na transkriptu rekli da ste u izjavi ili svedočenju Vojnovića pročitali da je on izjavio da je video Šljivančanina na "Ovčari". Sad ste čitali izjavu. Videli ste da je on u izjavi na kraju decidirano izjavio, to je na kraju, kad mu se predočavaju fotografije pod (B); a i u svedočenju, to je stranica 9.067, ja sam ga pitao - decidirano je izjavio da Šljivančanina nije video na "Ovčari", a pretpostavljam znači, da ste vi tu juče pogrešili, ili i dalje tvrdite da ste to negde pročitali?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Ja zaista verujem da sam to pročitao u više izjava svedoka da je major Šljivančanin bio prisutan na "Ovčari".

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Ali ne u izjavi Vojnovića? Samo to.

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: To je možda tako, a možda i nije.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: U redu. Sada prelazimo na evakuaciju. Vi ste opisivali značaj onog što zovete "operacija evakuacije" u paragrafu 68 i 69. Prvo pitanje: Da li je po vama, na dan evakuacije bolnice, postojalo stanje oružanog sukoba na teritoriji Republike Hrvatske, odnosno, 'ajde da kažem, Jugoslavije?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Generalno govoreći, mislim da sa tim mogu da se složim, da.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Da li ste u dokumentaciji koju ste vi analizirali, a ja ću vas podsetiti da ste čitali dokument 457-1, izveštaj Operativne grupe Jug od 19., odnosno od 20. je taj izveštaj, da li ste u dokumentaciji videli da i nakon prestanka borbenih dejstava, za koje mi ovde vodimo da su bili 18., je bilo i dalje sukoba i borbe, i poginulih i ranjenih? Konkretno, u tom izveštaj piše, ne bih da ga stavljamo, da je 19.

poginulo tri pripadnika OG Jug, četiri teže ranjeno, devet lakše ranjeno. Da li se slažete sa mnom da, iako su prestala borbena dejstva, i dalje nisu u potpuno, što se kaže, zatihnulo oružje?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Složio bih se sa tim. O tome se i govorilo u jednom naređenju komandanta Prve vojne oblasti generala Panića, koji je rekao: "Iako je borba za Vukovar prestala, neprijateljstva nisu prestala". Prema tome, to što mi kažete nije ni malo iznenađujuće, i sa tim se slažem. Mislim da je bilo još pojedinih vojnika koji su pokušavali da pobegnu. Bukvalno svuda su bile mine. I činjenica da je Vukovar tehnički pao, ne znači da su borbe prestale.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Vi ste takođe, čitajući ratni dnevnik koji ste uveli, odnosno naveli da ste koristili u svojoj ekspertizi, Ratni dnevnik brigade, sigurno pročitali i upis koji... upis gde je konstatovano da je 6. oktobra još, izviđačka grupa, to vam je stranica engleskog... engleska stranica 12. Znači, izviđačka... izviđači iz Prvog jurišnog odreda su javili da se bolnica koristi, stara i nova zgrada bolnice, kao komanda ustaških snaga. Tako otprilike ja parafraziram, ali verovatno ste taj upis pročitali? Piše tu u... možda ne doslovce, kako sam ja rekao, ali to je suština. Moje pitanje: S obzirom na ovo što ste malopre rekli, kako to utiče na bezbednosnu procenu tako važne operacije, kako je vi analizirate, kakva je operacija evakuacije bolnice?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Da. Našao sam taj upis u ratnom dnevniku: "Izviđačka grupa Prve motorizovane brigade obavestila je da se u podrumima nove i stare zgrade bolnice nalazi ustaški štab". I to za mene znači da bi svaka evakuacija iz bolnice posle pada Vukovara bila jedna veoma komplikovana operacija, i sigurno bih očekivao jedno formalno naređenje o sprovođenju takve operacije.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Slažem se. Ja gospodine Pringle, da kažem, zastupam tezu da je u bolnici na dan 20. novembra postojalo bar tri kategorije lica. Jedno su ranjeni i bolesni, oni koji su decidirano navedeni u članu 1 i 4 Zagrebačkog sporazuma, na koje se odnosi sporazum. Drugo su civili i ostala lica, reći ću tu i medicinsko osoblje i službenici, tehnička lica bolnice, njihove porodice, to smo čuli svedočenja, dosta o tome. I treće su lica koja po proceni organa bezbednosti treba da budu lica koja, postoji osnovana sumnja da su učinioci krivičnih dela, ona o kojima smo malopre govorili, ili imaju saznanja o krivičnim delima. Znači, lica koja se trebaju, ja da kažem, ukloniti i ne potpadaju pod ovu evakuaciju, je l' tako? Možete da se... možete li da se slažete otprilike sa mojom ovakvom percepcijom?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Ne bih se složio sa tim onako kako ste vi to formulisali. Složio bih se sa tim da bi bilo razumno da se pretpostavi da će u bolnici da se nalaze radnici bolnice, zatim ranjeni, kao i mešovina boraca i civila. A u upisu u ratnom dnevniku trebalo bi da piše na primer, ukoliko je izveštaj izviđačke grupe tačan, da tamo ima i boraca. A da li se radi o kriminalcima ili licima koja su počinila krivična dela, to je nešto sasvim drugo. Sa tim se ne slažem.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: ... Pravnu, u pravnu analizu nećemo uopšte ulaziti. Ja sam zato čitao malopre kako pravosuđe vojno u Jugoslaviji je tretiralo Zlatka Zlogleđu. To sam vam namerno pročitao, ali ne mora to uopšte da se slaže sa vašim mišljenjem. Ako... A pročitali ste više izjava sigurno lica koja su tvrdila da su u bolnici bila i lica koja

su bili do tog trenutka aktivni učesnici u borbenim dejstvima na hrvatskoj strani, i da su neki, to ste pročitali sigurno svedočenje, pokušali i presvlačili se u bolničko osoblje, u ranjenike i bolesne. E sad, pitanje je seledće – to smo čuli puno svedočenja ovde i vi ste pročitali izjave, ja verovatno da oko takve činjenice nemamo neki spor. Ako imate kao oficir bezbednosti, vi, informacija da se u tom objektu kriju prerušeni neprijatelji, odnosno lica za koja ja imam zakonsku obavezu da ih smatram da su učesnici oružane pobune, koji nisu hteli da se predaju, koji se prikrivaju, ne znate koliko se tu nalazi skrivenog oružja, i imate procenu da bi se prisustvo stranih posmatrača moglo iskoristiti za incident, šta biste prvo uradili? Ili da vam sugerišem: Da li biste se prvo trudili da obezbedite bezbedne uslove za ono što treba da bude evakuacija ranjenih i bolesnih, je li tako?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Prvo što bih ja uradio jeste da izdam veoma jasna naređenja o tome kako će se jedna složena operacija koja se sastoji od različitih delova izvesti i...

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Šta bi vi uradili kao organ bezbednosti?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR:... ko će biti nadležan za to. Oprostite, ne mogu da odgovoram na pitanje ako vi istovremeno govorite.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Ne želim da vas prekidam, ali stvarno izvinite, gledam na sat. Ja sam vas pitao šta biste uradili samo kao organ bezbednosti koji je zadužen za bezbednosnu procenu – sebe da dovedete u taj položaj, ne položaj komandanta, nego položaj organa bezbednosti? Šta biste na njegovom mestu vi uradili u toj situaciji, ako imate ova... samo to, molim vas?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Da sam ja organ bezbednosti Gardijske motorizovane brigade, otišao bih kod mog komandanta, detaljno bih sa njim o tome porazgovarao. Rekao bih da me brine to da postoje borci i da postoje civili, a možda bih rekao sa su tamo možda čak i neki ratni zločinci. Drugim rečima, ja bih sugerisao da nadležnost organa bezbednosti treba da bude uključena u tu operaciju. I pošto bih o tome porazgovarao sa svojim komandantom, možda bi mi komandant rekao: "U redu. Treba nam samo jedan komandant za tu operaciju, a evo vi ste majore Šljivančanin kao stvoreni za tako nešto. Prema tome, pošto je već toliko toga u vašem delokrugu, vi preuzmite i komandu nad jedinicama." Ja na taj način tumačim ono što sam pročitao, jer u normalnim okolnostima organ bezbednosti ima savetodavnu ulogu, a ne ulogu komandanta.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: U fus noti 83 vašeg rada vi ste naveli da je po vama Šljivančanin odigrao ključnu ulogu u onemogućavanju predstavnika Međunarodnog Crvenog krsta (ICRC) i Evropske posmatračke misije (ECMM) da pristupe evakuaciji na osnovu sporazuma. I to na osnovu člana... a prethodno ste to u paragrafu 76 elaborirali, ovo je više zaključak. Recite mi samo, ali molim vas što kraće, na osnovu kojih dokumenata i izjava ste ovo zaključili - da je on odigrao ključnu ulogu?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Evo, sad ponovo moram da pokušam da se prisetim svega. Ja se sećam da su Međunarodni komitet Crvenog krsta kao i druge međunarodne organizacija pokušale da uđu u Vukovar tamo kod mosta - dok se sprovodio prvi deo evakuacije iz bolnice. Ne mogu da vam tačno navedem reference na osnovu kojih sam ja to rekao, osim ako se to ne nalazi u fus notama tu. Ali pod

pretpostavkom da je major Šljivančanin bio zadužen za to, ja sam izvukao zaključak da zadržavanje predstavnika međunarodnih organizacija potiče u stvari od njega, kako bi on mogao da sprovede evakuaciju na način na koji je on to želeo - da pretpostavljam to ne bude pred očima javnosti.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Pitaću vas, ovo će pitanje biti malo duže ali ću vam reći: da li bi promenilo vaš zaključak, ako bih vam rekao da postoje izjave i svedočenja da je predstavnik Međunarodnog Crvenog krsta prethodnog dana u bolnici dobio liste bolesnih i ranjenih?

ADVOKAT LUKIĆ: To je na stranici 687, časni Sude, svedočenja.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Da su zatim posmatrači Evropske posmatračke misije konstatovali u svojim izveštajima da predstavnik Međunarodnog Crvenog krsta nije se primetno angažovao, i da nije ni hteo da ostane na pregovorima prethodnog dana, i da je bio u konfliktu sa svakim.

ADVOKAT LUKIĆ: Časni Sude, to je dokazni predmet 333 i svedočenje gospodina Jan Allan Schoua na 7020...

TUŽILAC MOORE: Ulažem prigovor na način na koji se formuliše ovo pitanje. Veoma je tendenciozno. Ne daje se nikakva objektivna analiza dokaza, a po mom mišljenju od svedoka se traži da da komentar o samo jednom istrnutom delu svedočenja.

SUDIJA PARKER: Gospodine Lukiću, nažalost moraću da vas zamolim da promenite ton pitanja za koje ste vi rekli da će da bude veoma teško i dugačko. Pitanje je suviše uopšteno, i mislim da ćete morati da ga podelite na više pitanja.

ADVOKAT LUKIĆ: Poštovani Sude, ja ne želim stvarno u ovu kratku minutažu sada da stavljam dokumente ispred svedoka. Ja sam samo rekao, a nisam verovao da će gospodin Moore da... Ono što sam citirao, citirao sam dokument. Znači, isto kao kada bih sada dokazni predmet stavio pred gospodina Pringlea. Evo, skратиću.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Gospodine Pringle, postoje dokumenti Evropske posmatračke misije, dokumenti, i njihov izveštaj, koji govore ovo što sam vam do sada rekao, kojii takođe govore o činjenici da ih nije Šljivančanin sprečio, njih, Evropsku posmatračku misiju da uđu u bolnicu 19., već je to bila naredba admirala Broveta, pomoćnika saveznog sekretara, i da smo mi ovde pred Sudom gledali video zapis koji ja sada ne želim i nemam vremena da vam pokažem, video zapis koji jasno govori da gospodin Borsinger na mostu razgovara sa pukovnikom Pavkovićem u vezi mogućnosti da ode direktno do bolnice. Kad biste imali... Moje pitanje: kada biste imali takve dokumente ispred sebe, da li bi oni mogli da ovaj vaš zaključak - da je Šljivančanin odigrao ključnu ulogu, dovede u pitanje? Jer očigledno te dokumente vi niste imali. Tužilaštvo vam nije dalo, a sad se buni da vam ja kažem šta je ovde izvedeno kao dokaz.

TUŽILAC MOORE: Ja ne ulažem prigovor da se pitanje postavi. Nemam sa tim problem. Ja u stvari, ulažem prigovor na mali... dobro, nije mali deo, nego na deo svedočenja koji ide u jednom pravcu. A ono što ja kažem jeste: Da bi jedan veštak mogao da da dobro procenu nečega, on treba da bude dobro informisan o svim relevantnim dokumentima i o svim relevantnim dokazima, kako bi mogao da da jedan potpun i objektivni odgovor. A to po mom mišljenju ovde nije urađeno.

ADVOKAT LUKIĆ: Časni Sude, ja sam sada doveden u situaciju da mi se uskrati ono što je, po meni, trebao gospodin Moore da da svedoku, da nas zaista svedok rasvetli sa vrlo stručne strane, što ja potpuno cenim, da rasvetli sa svih aspekata činjenicu koju Tužilaštvo ima. I sada mi gospodin tužilac uskraćuje da upoznam svedoka sa dokazom Tužilaštva. Ja mislim da to nije korektno i mislim da sam vrlo fer postavio pitanje i vrlo jasno i kratko tražim odgovor. Ako mi se to uskraćuje, nema problema.

SUDIJA PARKER: Gospodine Lukiću, pre svega, evo daću vam jedan primer. Vi ste spomenuli razgovor kod mosta. Vi kažete da je to bio razgovor sa pukovnikom. Ako se ja dobro sećam, vi niste spomenuli to da je i vaš klijent bio prisutan tu, zar ne?

ADVOKAT LUKIĆ: Ne, ne. Moram vam reći da niste u pravu. To je dokazni predmet...

SUDIJA PARKER: To pokazuje...

ADVOKAT LUKIĆ: a, izvinite što vam to kažem...

SUDIJA PARKER:... u stvari prvi problem oko načina na koji radite. Ni svedok ni Pretresno veće ne znaju tačno šta vi predočavate svedoku. Ali vratiću se na ono što sam rekao gospodinu Boroviću, jer mislim da vi ulazite u isto područje, zar ne? Vi pokušavate da ovog svedoka pretvorite u nekoga ko će da odlučuje o činjenicama, ali on to ne može. Međutim, on je veštak na osnovu činjenica koje su njemu predočene. Ako vi možete da nama pokažete da činjenice na koje se svedok oslanja nisu tačne, onda će njegovo mišljenje koje se temelji na pogrešnim činjenicama izgubiti na značaju. Dakle, umesto što gubite vreme, pokušavajući da ubedite svedoka da bi trebalo da na drugi način sagleda činjenice, kada dobijete jasnu sliku o tome na šta se on oslanja, a mislim da je to jasno, onda možete dalje da se bavite posledicama, kasnije u ovom predmetu.

ADVOKAT LUKIĆ: Hvala. Časni Sude, ja sam hteo to da predstavim na drugačiji način u odnosu na onako kako sam mu predstavljao druge dokaze. Ali očigledno... Idem dalje. Slažem se sa vama. Mislio sam da li bi to u smislu tom njemu značilo. Idemo dalje. Mi ćemo dokaze ceniti.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: E sad, da li ste u odnosu na vaš član 10 izveštaja - govorite da Mrkšić i njemu podređeni nisu delovali ništa vezani za informacije o pokušajima nediscipline i tako dalje. Po vama, obzirom na situaciju koju vi imate iz saznanja o Vukovaru tog dana, da li se slažemo da je u tom trenutku u Vukovaru najbezbedniji objekat za jednu akciju, ja ću reći - prebacivanja lica lišenih slobode iz objekta A u objekat B, da li je najsigurnije mesto kasarna? Po bezbednosnoj proceni?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Nisam tačno upoznat sa bezbednosnom situacijom toga dana. Kao što ste već spomenuli, bilo je i drugih evakuacija koje su bile sprovedene u protekla dva dana. Mislim da je to takođe bilo na "Ovčari". E sada, da li je kasarna bila najbolje mesto da se tamo uputi ovaj konvoj, na to ne mogu da vam dam komentar.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: U stručnom smislu, u jednom gradu gde su borbena dejstva bila do juče, šta je najsigurniji objekat? Prosto? Dobro, ako ostajete pri toj tvrdnji, idemo dalje.

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Ne, ne. Dozvolite mi da pokušam da vam odgovorim. Ukoliko je kasarna određena kao bezbedno mesto da se tamo drže ratni zarobljenici, onda bi bilo logično da se tamo i odvedu. Ukoliko je "Ovčara" bila određena kao mesto za ratne zarobljenike, onda bi i to bilo logično mesto. To je odluka na komandantu i to je deo plana za koji ja, kao što sam rekao, nisam video naređenje.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Vi ste pročitali i iskaz Vujić Bogdana, čak i citirali ste ga, i samim tim ste pročitali da je u tom svom iskazu, u svojoj izjavi on rekao da je Šljivančanin njima saopštio da treba da se lica prebace u kasarnu iz bezbednosnih razloga. Ali idem dalje. To niste analizirali a ja smatram, po meni, da je to jedna stvar koja je dosta važna za ovaj zaključak - da niko ništa nije uradio u bezbednosnoj proceni. Kažite mi sledeće. Vi ste utvrdili u paragrafu...

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Ne, bojim se da ne mogu da dozvolim da to tek tako prođe. Vi ste tu pomešali razne stvari. Kada sam ja govorio o tome da je pukovnik Mrkšić bio upoznat sa, da blago kažem, neregularnim ponašanjem na "Ovčari" a ništa nije preduzeo, to nema nikakve veze sa ovim o čemu vi sada govorite, bojim se.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Vi ste u paragrafu 83 utvrdili da, odnosno zaključili, da je Šljivančanin bio prisutan teškom premlaćivanju na "Ovčari". Niste rekli reference u tom zaključku. Ja pretpostavljam da za to imate reference, izjavu nekog svedoka. Ako nam možete reći koga?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Ne mogu ovako napamet da vam dam referencu, ali pročitao sam nekoliko izjava svedoka u kojima se, u stvari, govori o tome da je major Šljivančanin bio na "Ovčari". Jedan svedok na primer opisuje da je on bio negde na sredini vrata, drugi ga opisuje kako je posmatrao zatvorenike dok su trčali kroz špalir i bili premlaćivani, a bilo je i nekih drugih izjava. Dakle, ne mogu da vam dam konkretnu referencu, ali sam siguran da sam pročitao nekoliko izjava u kojima se navodi da je on bio tamo i da je posmatrao ono što se tamo dešava.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE:... svog rada, a imajući aneks pred sobom, pročitali i izjave svedoka broj: 19, 82, 77, 59, 35, 84, 25, 68,18, 69, 70 i 71. To su svedoci na koje se vi pozivate, a koji govore o dešavanjima na "Ovčari". Da li ste pročitali i delove te izjave... njihovih izjava - da Šljivančanin nije bio na "Ovčari" i da li ste to u bilo kom delu obradili u svom radu?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Ako navodite te brojeve iz mog dodatka dokumenata o svedocima, broj 19 se svakako nalazi tamo, 22 ne, a 77 da. Ali da pođemo od pretpostavke da jesam pročitao sva ta dokumenta. Tamo gde su oni spomenuli

činjenicu da je major Šljivančanin bio prisutan, to je onda važna činjenica. Ako oni nisu spominjali činjenicu da je on bio tamo, onda to nije ni bilo bitno. Ja se ne sećam da je iko rekao kada su ga pitali: Da li je major Šljivančanin bio tamo ili ne? - Ne, nije bio tamo. Moguće je samo da ga neki nisu spomenuli. Ne znam, ali u svakom slučaju, nekoliko njih jeste reklo da je on bio tamo.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: A ako biste videli da je neko rekao da nije bio tamo, to biste, rekli ste, uzeli u obzir. Idemo dalje. Da li ste upoznati sa činjenicom, sa svedočenjima ovde pred Sudom, u transkriptima, a ima i u izjavama, da su na "Ovčari" viđeni i neki pukovnici, potpukovnici, i da su neki visoki oficiri Uprave bezbednosti bili na "Ovčari" tog dana? Da li ste to... sećate da ste negde pročitali?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Da, jesam.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Mi smo čuli vaša svedočenja o zoni odgovornosti i prava i obaveze komandanta u zoni odgovornosti. I rekli ste nam kome odgovara komandant određene zone odgovornosti. Da li njemu, komandantu u zoni njegove odgovornosti, može da izda naređenje bilo ko osim njegovog pretpostavljenog?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Komandant određene zone odgovornosti dobija naređenja od svog pretpostavljenog komandanta. To ste u pravu. A ako dobija naređenje izvan tog direktnog lanca komandovanja, on bi to trebalo da raščisti sa svojim pretpostavljenim, kako bi razjasnio tu zbrku, jer tu više ne bi postojalo jedinstvo komandovanja.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Ne bi postupao to po tom naređenju dok se ne raščisti s komandantom, je li tako? Govorim u pravilnom smislu... pravilskom smislu?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Da, generalno se slažem sa tim.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Podređenom, njegovom podređenom, tom komandantu, koji ima svoju zonu odgovornosti, može... njegovom podređenom oficiru može da izda naređenje samo taj starešina kome je taj... to lice podređeno, koji je komandant zone odgovornosti. Da li može da mu izda naređenje bilo ko drugi, a da ne dobije od svog komandanta za to saglasnost?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Vi opisujete sada jednu vrlo zbrkanu atmosferu rukovođenja i komandovanja. Kompleksnost vašeg pitanja ukazuje na to - da li potčinjeni komandant koji ima određenu zonu odgovornosti, može oficiru kome je to lice potčinjeno...

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Ne, ne, ne. U redu onda. Prevod nije dobar. Hajde onda ovako da vas pitam: Da li može Vojnoviću u odnosu na zonu njegove odgovornosti da izda komandu i naređenje bilo ko drugi od njegovog pretpostavljenog komandanta Mrkšića?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: To ne bi bilo uobičajeno. Ali, s obzirom na događaje koje opisujemo, morate imati na umu da je Vojnoviću, komandantu 80. motorizovane brigade, a to sam i juče opisao, nametnuta bila ta operacija bez njegovog znanja. Dakle, morate da imate to u vidu, čitav taj kontekst, kada postavljate pitanje.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Da li komandiru čete i vojne policije koja je podređena Vojnoviću, u okviru njegove zone odgovornosti, može da izda bilo ko naređenje osim Vojnovića, a da to Vojnović ne odobri?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: To ne bi bilo u skladu sa pravilima. Ali sudeći po svedočenju Vojnovića, upravo se to desilo, jer su elementi njegove vojne policije učestvovali u operaciji evakuacije bolnice i to bez njegovog znanja.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Ja nisam hteo da pitam da tumačite šta je ko rekao, nego šta treba da bude. Samo znači, pitam vas krajnje teoretski, ovo krajnje teoretski. Za kraj ću vrlo...

ADVOKAT LUKIĆ: Još buk... bukvalno časni Sude imam dva minuta, i mislim da sam možda prvi put otišao van onoga što... ako ćete mi dozvoliti? Samo još jednu temu koje se nismo dotakli. Vrlo kratko.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Govorili ste o Pravilima primene međunarodnog ratnog prava. To je dokaz ovde pred ovim Sudom. To je tabulator 27. Gospodine Pringle, moje pitanje je sledeće... Je li možete da uzmete taj tabulator 27? Da li se slažemo, ako pogledamo član 4 ovog dokumenta, vrlo obimnog dokumenta na koje je jugoslovensko vojno zakonodavstvo bilo vrlo ponosno. Kažu da smo u to vreme bili jedina zemlja uz Sjedinjene američke države, koja je uvela pravilo o komandnoj odgovornosti. Tako sam čuo. E, znači pravilo 4. Pa kaže: "Rat....

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Da li je to strana 27? Zaštitne snage, da li u to gledate? Paragraf broj 5...

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Na početku... paragraf 4. Na samom početku?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: U redu. Našao sam.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: "Pravila međunarodnog ratnog prava primenjuju se u svakom oružanom sukobu međunarodnog karaktera, bez obzira na to da li takav sukob ima formalno obeležje rata".

prevodioci: Možete li to da pročitate ponovo? Hvala vam.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: "Pravila međunarodnog ratnog prava primenjuju se u svakom oružanom sukobu međunarodnog karaktera, bez obzira na to da li takav sukob imao formalno obeležje rata". Ja ne znam da li ste pročitali. I sad ću moliti još jedan paragraf da... Jeste li našli taj paragraf? I pogledajte sada paragraf 42, pre mog pitanja?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Pronašao sam oba ta paragrafa. Onaj o redovnoj obuci, i drugi o ratnom oružanom sukobu, stranama u sukobu na strani 9... koja je sledeća strana?

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Znači, paragraf 42 kod oružanog sukoba kaže... u stavu 2. I stav 1 je isto interesantan, ali samo ću pitati decidirano: "Proglašenjem ratnog stanja stupaju na snagu posebni jugoslovenski propisi, predviđeni za takvo stanje i pravila

međunarodnog ratnog prava". Jeste li našli to? Sačekaću vas da nađete, gospodine Pringle?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Da, našao sam.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Znači, pročitao sam pravilo 42 – da je proglašenje ratnog stanja... stupaju na snagu pravila međunarodnog ratnog prava. A... član 39 govori kad je početak oružanog sukoba. Pitanje prosto: Da li znate, samo to, da li znate u vreme o kome mi danas govorimo, jesen 1991. godine, da li je na teritoriji Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije bilo proglašeno ratno stanje? Da li to znate slučajno?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Da li je bilo proglašeno ratno stanje ili nije, ne utiče na obavezu da se poštuju Ženevske konvencije (Geneva Conventions) u svakom obliku oružanog sukoba.

ADVOKAT LUKIĆ – PITANJE: Tu se potpuno slažem sa vama. Za Ženevske konvencije se potpuno slažem sa vama. One su jasne, a ja mislim da je i ovo pravilo isto jasno, kad se primenjuje.

ADVOKAT LUKIĆ: Hvala, poštovani Sude. Ja sam završio sa mojim poslednjim unakrsnim ispitivanjem.

SUDIJA PARKER: Hvala, gospodine Lukiću. Zaboga, pogledajte vreme. Mislim da ste završili i pre roka.

TUŽILAC MOORE: Molim vas, da li bih mogao da dobijem stalak?

SUDIJA PARKER: Gospodine Moore, mislim da ćete, ljubaznošću i pristankom našeg osoblja u sudnici imati punih 30 minuta, ako vam treba?

TUŽILAC MOORE: Hvala, časni Sude.

DODATNO ISPITIVANJE: TUŽILAC MOORE

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Generale, pitali su vas o kasarni. Rečeno je da je to bilo najbezbednije mesto za evakuaciju, koje bi se koristilo kao prolazna stanica u evakuaciji. Ja bih želeo da vas sada pitam sledeće. Ako je osobi koja je rukovodila organizacijom evakuacije bilo poznato tokom organizacije te evakuacije da neregularne trupe, odnosno pripadnici Teritorijalne odbrane, ne samo da imaju pristupa toj kasarni, nego su i u toj kasarni - onda kada dolaze ratni zarobljenici za "Ovčaru", da li biste vi to onda smatrali odgovarajućom lokacijom za zadržavanje zatvorenika?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Kao što sam već više puta rekao, komandant bi morao veoma pažljivo da prati Teritorijalnu odbranu i neregularne snage, zbog nivoa njihove obuke, zbog njihove reputacije i zbog njihovih dela koja su oni do tada počinili. A da ne govorimo o tome da je on dobio naređenja sa vrha svog komandnog lanca - da upravo na te stvari treba da se pazi. Prema tome, svako učestvovanje Teritorijalne

odbrane ili neregularnih snaga u ovakvoj vrsti evakuacije, trebalo bi vrlo pažljivo da se razmotri. Da konkretno odgovorim na vaše pitanje: dovesti jednu ranjivu grupu ratnih zarobljenika u okviru operacije evakuacije na mesto na kome postoji veći broj pripadnika Teritorijalne odbrane ili neregularnih snaga, po mom mišljenju bi bilo prizivanje problema.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Nadovezaću se sledećim pitanjem: Ako se pokaže 36 sati pre toga da je došlo do zverstava dobrovoljaca Teritorijalne odbrane na samo 500 metara od te lokacije, da li bi to ojačalo ili oslabilo vaš prethodni zaključak?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Osim ako nisu uhapšeni pripadnici Teritorijalne odbrane i neregularnih snaga, smatram da bi to i te kako ojačalo moj prethodni zaključak da prizivaju probleme.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Hvala. Idemo na drugu temu. Postavljeno vam je sledeće pitanje, a nadam se da sam ga dovoljno precizno zapisao: "Da li može komandir čete vojne policije, potčinjen pukovniku Vojnoviću, da prima naređenja od bilo koga drugog, ako mu Vojnović za to ne da dozvolu?" Pitanje koje ja želim da vam postavim je sledeće: A šta ako je osoba koja je komandiru čete vojne policije dala naređenje, šta ako je ta osoba oficir iz nadređene komande, odnosno Operativne grupe Jug? Da li bi to bilo prihvatljivo?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Bilo bi nepravilno, utoliko što bi se radilo o kršenju principa jedinstva komande. U tom slučaju, ukoliko komandir čete vojne policije dobije naređenje od oficira iz nadređene komande, onda bi trebalo da se očekuje da komandir te čete pristojno kaže tom oficiru: "Čujem šta ste rekli, ali to moram prvo da vidim sa mojim neposrednim pretpostavljenim u slučaju da ću možda upravo sada da dobijem zadatak da uradim nešto drugo". I onda bi on trebalo da skrene pažnju svom neposrednom pretpostavljenom komandantu, u kom slučaju bi taj komandant rekao ili: "U redu, nema problema, uradi to." Ili "Ne, nemoj to da uradiš." I to bi onda trebalo da se proverí sa komandom Operativne grupe Jug. Dakle, ja sam sada hipotetički opisao šta bi moglo ili šta bi trebalo da se uradi u takvom slučaju.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Ali šta ako u to isto vreme komandir čete vojne policije dobije obaveštenje od strane organa bezbednosti koji pripada Vojnoviću, da mora da se povuče sa te lokacija, šta ako dobije informaciju potvrđne prirode, da li bi to na bilo koji način bilo nepravilno?

SVEDOK PRINGLE – ODGOVOR: Pa sada ste malo promenili pitanje. Jer sada imamo organ bezbednosti 80. motorizovane brigade koji ima savetodavnu ulogu u odnosu na komandanta 80. motorizovane brigade kada je reč o upotrebi vojne policije. I on četi vojne policije kaže da je to naređenje. Pod takvim okolnostima mogu da shvatim zašto bi komandir čete vojne policije to shvatio kao odobrenje koje dolazi iz njegove nadređene brigade.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Hvala vam. Nemam više pitanja. Hvala vam puno.

SUDIJA PARKER: Hvala vama puno, gospodine Moore. Generale, sigurno će vam biti drago da znate da je ovim vaše svedočenje završeno i to na moje veliko iznenađenje i pre

vremena. Želimo da vam se zahvalimo na vremenu koje ste proveli ovde i na pomoći koju ste nam pružili. A sada naravno možete da se vratite svojim svakodnevnim poslovima.

SVEDOK PRINGLE: Hvala, časni Sude.

SUDIJA PARKER: Ako je to ono što mislim da jeste gospodine Lukiću - ne.

ADVOKAT LUKIĆ: Ne znam da l' smo postali tol'ko već telepatski?

SUDIJA PARKER: Ne, vaše lice mi je to...

ADVOKAT LUKIĆ: Nema veze sa... sa...

SUDIJA PARKER: Želite još vremena?

ADVOKAT LUKIĆ: Apsolutno ne. Hteo sam samo da ovo što je gospodin Moore jutros pokrenuo, zbog čega ste odlučili da se u ponedeljak ponovo nađemo u sudnici. Ja bih molio samo da se mi obavestimo sada o kojim se to dokumentima radi, koje Tužilaštvo želi van onog spiska koji smo se mi već izjasnili u odnosu na svedočenje gospodina Theunensa. Koji su to još dokumenti, da bi mi u ponedeljak mogli da budemo ekspeditivniji, jer mi stvarno ne znamo o čemu se radi? Da zaista doprinesemo tome. Mi ne znamo o čemu se radi.

SUDIJA PARKER: Zamoliću gospodina Moorea da se obrati advokatima sva tri tima Odbrane pre nego što sada napusti sudnicu ili da se dogovori kada će kasnije da vam kaže koji će to tačno dokumenti biti razmatrani u ponedeljak. Da li je to izvodljivo, gospodine Moore?

TUŽILAC MOORE: Dve stvari časni Sude u vezi sa tim. Prvo, meni je uvek drago da razgovaram sa mojim uvaženim kolegama. Drugo, ja mislim da smo mi već poslali indikaciju koji su to dokumenti, ali...

SUDIJA PARKER: Ali ako vi to ponovo uradite...

TUŽILAC MOORE: Hoću.

SUDIJA PARKER: ...vaše kolege biće oduševljene da to čuju od vas.

TUŽILAC MOORE: Svakako.

SUDIJA PARKER: Ukoliko to nije neki preveliki problem za vas, Pretresnom veću bi bilo drago kada bi i naša pravna kancelarija dobila obaveštenje o tome šta će se tačno razmatrati?

TUŽILAC MOORE: Naravno da će dobiti.

SUDIJA PARKER: Hvala vam puno. Da li to onda znači da je završen dokazni postupak Tužilaštva?

TUŽILAC MOORE: Uz izuzetak tih dokumenata, odgovor je - da. Hvala vam puno.

SUDIJA PARKER: Hvala vama puno.

prevodioci: Molimo vas mikrofon.

SUDIJA PARKER: Izvinjavam se. Pritisnuo sam pogrešno. Primamo na znanje da je uz izuzetak razmatranja pitanja prihvatljivosti nekih dokumenata, Tužilaštvo završilo izvođenje svojih dokaza.

Fond za humanitarno pravo

